

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Valtteri Honka

Kryptovaluuttojen verotuksen suunta

Kansainvälisesti vertaileva tutkimus eräistä Euroopan maista
henkilöverotuksen osalta

Laskentatoimen ja rahoituksen
akateeminen yksikkö
Talousoikeus
Pro gradu -tutkielma

Vaasa 2022

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Valtteri Honka		
Tutkielman nimi:	Kryptovaluuttojen verotuksen suunta: kansainvälisesti vertaileva tutkimus eräistä Euroopan maista henkilöverotuksen osalta		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Juha Lindgren		
Valmistumisvuosi:	2022	Sivumäärä:	86

TIIVISTELMÄ:

Tässä tutkimustyössä tutkitaan kryptovaluuttojen henkilöverotuksen tilaa Suomessa ja eräissä muissa Euroopan maissa. Tutkimuksen tarkoituksena on kryptovaluuttojen markkinakehityksen ja kansainvälisen vertailun avulla tarkastella mahdollisia kehityskohteita Suomen kryptovaluuttojen henkilöverotusta koskien. Kryptovaluuttamarkkinan nopean kasvun ja suhteellisen vähäisen sääntelyn vuoksi, tulkintaongelmat ovat kyseisen omaisuuslajin kohdalla yleisiä. Yksi merkittävä tulkintaongelmia aiheuttava tekijä on kryptovaluuttojen määrittelyn haastavuus niiden monimuotoisten ominaisuuksien vuoksi. Tämä aiheuttaa merkittäviä haasteita muun muassa verotusta tarkastellessa.

Työssä tutkitaan kryptovaluuttoja omaisuuslajina sekä tutkitaan kryptovaluuttojen henkilöverotusta niiden luovutustilanteissa, proof of work sekä proof of stake konsensusprotokollien mukaisissa ansaintatilanteissa sekä DeFi markkinaan kuuluvien kryptovaluutta lainojen osalta. Suomen lisäksi kansainvälisessä vertailussa tutkimuksen kohteena ovat muut pohjoismaat Ruotsi, Norja ja Tanska sekä euroalueelta Saksa, Ranska ja Italia.

Suomen kryptovaluuttoja koskevan verotuksen viimeisimmät merkittävät muutokset henkilöverotuksen osalta ovat tulleet vuonna 2019 KHO 2019/42 ratkaisun myötä. Tämän jälkeen merkittäviä uudistuksia ei henkilöverotuksen osalta ole syntynyt. Kryptovaluuttamarkkina on kuitenkin kokenut merkittävät harppauksensa jälleen vuosien 2020–2022 nousumarkkinan aikana, jolloin uusia ominaisuuksia kryptovaluutoista on ilmennyt ja laajempi tietoisuus omaisuuslajista kasvanut. Näin ollen on ajankohtaista tutkia sitä, onko kryptovaluuttoja koskeva verotus Suomessa riittävällä tasolla.

AVAINSANAT: Kryptovaluutta, verotus, kansainvälinen verotus, maksuväline, rahoitusväline.

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Työn taustat ja aiheen raja	6
1.2	Tutkimusongelma	7
1.3	Tutkimusmenetelmä ja lähteet	9
1.4	Työn rakenne	11
2	Kryptovaluutat	13
2.1	Lohkoketjuteknologia	13
2.2	Mikä on kryptovaluutta	14
2.2.1	Määrittely	14
2.2.2	Proof of work ja proof of stake	15
2.3	Bitcoin	17
2.4	Älysopimusallustat ja muut tokenit	20
2.4.1	Ethereum	20
2.4.2	Stablecoin	22
2.4.3	Maksujärjestelmä tokenit	23
2.4.4	DeFi eli Decentralized finance	24
2.5	Kauppapaikat ja säilytys	25
2.6	Kryptovaluuttojen luokittelutavat	27
2.6.1	Maksuvälineet eli <i>payment</i> tokenit	27
2.6.2	Rahoitusvälineet eli <i>security</i> tokenit	28
2.6.3	Hyödyke eli <i>utility</i> tokenit	28
2.6.4	Hyödyke eli <i>commodity</i> tokenit	29
3	Kryptovaluuttojen henkilöverotus Suomessa	30
3.1	Kryptovaluuttojen sääntely ja määrittely	30

	4
3.2 Luovutusten verotus	32
3.3 Louhinnan ja steikkauksen verotus	37
3.4 Kryptovaluuttalainat	40
3.5 Maksuväline ja rahoitusväline Suomen lainsäädännössä	41
3.5.1 Maksuväline	41
3.5.2 Rahoitusväline	43
3.6 Kryptovaluuttojen sääntely EU tasolla	45
4 Kansainvälinen vertailu	47
4.1 Kryptovaluuttojen määrittely ja luovutusten verotus	47
4.1.1. Ruotsi, Norja & Tanska	47
4.1.2 Saksa & Ranska	50
4.1.3 Italia	52
4.1.4 Vertailu Suomeen	53
4.1.5 Suomen Finanssivalvonnan tulkinta määrittelyiden osalta	60
4.2 Proof of work ja proof of stake kansainvälisessä vertailussa	62
4.2.1 Ruotsi	62
4.2.2 Muut vertailumaat	63
4.3 Kryptovaluuttalainat kansainvälisessä vertailussa	66
5 Veropoliittiset havainnot	72
6 Johtopäätökset	76
Lähteet	80

Kuvat

Kuva 1. Näin syntyy lohkoketju. Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-9989602>

Taulukot

Taulukko 1. Kryptovaluuttojen valtiokohtainen luokittelu 53

Taulukko 2. Pääoma- vai ansiotulo 71

Lyhenteet

AML	Arvopaperimarkkinalaki (14.12.2012/746)
BTC	Bitoin
DeFi	Decentralized finance
DEX	Decentralized exchange
ETH	Ethereum
EU	Euroopan Unioni
HAO	Helsingin hallinto-oikeus
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen (Ruotsin korkein hallinto-oikeus)
ICO	Initial coin offering
IPO	Initial public offering
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KVL	Keskusverolautakunta
TVL	Tuloverolaki 1992/1535

1 Johdanto

1.1 Työn taustat ja aiheen rajaus

Kryptovaluuttojen suosio on kasvanut räjähdysmäisesti viimeisen vuosikymmenen aikana. Kryptovaluuttamarkkinan yhteenlaskettu markkina-arvo on kasvanut yli kymmenen (10) kertaiseksi pelkästään edellisen kahden vuoden aikana, ollen kirjoitus hetkellä noin biljoona euroa. Myös uusien kryptovaluuttojen jatkuvasti kasvava määrä kertoo ilmiön laajuudesta. Kryptovaluuttakursseja päivittäväältä Coinmarketcap.com sivustolta erilaisia kryptovaluuttoja löytyy jo yli 20 000 kappaletta.¹

Kryptovaluutat ovatkin kasvavissa määrin nousseet yksityissijoittajien kuin myös institutionaalisten sijoittajien sijoitusportfolioon, tuoden täysin uuden omaisuuslajin varallisuuden kerryttämiseen. Kryptovaluuttoja myös käytetään enenevässä määrin palveluiden ja tavaroiden ostoon, jolloin niiden käyttö vaihdannanvälineenä on lisääntynyt. Uusi kasvava taloudellinen ilmiö tuo mukanaan sääntelyyn liittyvät kysymykset. Tässä tekstissä kryptovaluuttojen sääntelyn osalta keskitytään niiden verotuksellisiin kysymyksiin henkilöverotuksen osalta. Yksityishenkilöllä merkittävimmät kryptovaluuttojen ansaintatilanteet ovat kryptovaluuttojen luovutuksista aiheutuneet tulot sekä proof of work ja proof of stake konsensusprotokolien avulla ansaitut kryptovaluutat. Lisäksi kasvavissa määrin olevaan DeFi eli Decentralized Finance segmenttiin kuuluvat kryptovaluuttalainat ovat nostaneet päätään. Verotuksen osalta tutkimuskohteena työssä on kryptovaluuttojen verotus luovutustilanteissa, proof of work ja proof of stake konsensusprotokolien mukaisissa ansaintatilanteissa sekä DeFi segmenttiin kuuluvien kryptovaluuttalainojen osalta.

Tutkimuksen ulkopuolelle työssä on jätetty kryptovaluuttojen elinkeinonverotukseen sekä arvonlisäverotukseen liittyvät kysymykset. Henkilöverotuksen osalta tarkastelun ulkopuolelle on jätetty kryptovaluuttojen ansainta palkkana, kryptovaluuttojen airdropit

¹ Coinmarketcap.com. etusivu Viitattu 16.10.2022

(arvonnan kautta saadut kryptovaluutat), kryptovaluuttojen forkit (eli jakautumisen kautta ansaitut kryptovaluutat), perintönä tai lahjana saadut kryptovaluutat sekä kryptovaluuttojen ICO (Initial coin offering) tilanteet.

Kansainvälisen vertailun osalta tutkimuksen kohteena ovat Suomen lisäksi muut pohjoismaat Ruotsi, Norja ja Tanska sekä euroalueelta Saksa, Ranska ja Italia. Pohjoismaat ovat valittu tutkimukseen Suomen läheisyyden vuoksi sekä Saksa, Ranska ja Italia suurina eurooppalaisina talousmaina tuomaan syvyyttä tutkimukseen. Lisäksi vertailukohteena olevat maat ovat valittu sen mukaan, että niillä on tulkinnallisia eroja Suomeen verrattuna.

Suomen lainsäädännössä ja verotusohjeissa kryptovaluutoista käytetään nimitystä *virtuaalivaluutta* mutta tässä tekstissä virtuaalivaluutasta puhuttaessa käytetään termiä *kryptovaluutta*, sillä se on lähempänä virallisia kansainvälisiä termejä cryptocurrency tai crypto asset, jotka juontavat nimensä kryptovaluutoissa yleisesti käytettävästä kryptografiaan perustuvasta salaustekniikasta.² Lisäksi *virtuaalivaluutalla* voidaan tarkoittaa myös internet peleissä käytettäviä valuuttoja, jotka eivät ole suoraan verrannollisia kryptovaluuttoihin.

1.2 Tutkimusongelma

Kryptovaluuttojen kohdalla on kyse täysin uudesta omaisuuslajista, jota on hankala nykylainsäädännön näkökulmasta määrittää. Kryptovaluutat voivat omata virallisten valuuttojen kaltaisia maksuvälineen ominaisuuksia, arvopapereiden ja johdannaisten kaltaisia rahoitusvälineiden ominaisuuksia sekä erilaisiin hyödykkeisiin rinnastettavia ominaisuuksia.³ Tällä hetkellä kryptovaluuttojen eriävät ominaisuudet aiheuttavat selkeitä tulkintaeroja niin kansainvälisesti tarkasteltuna kuin eri viranomaisten välillä. Kryptovaluuttojen moniulotteisten ominaisuuksien vuoksi verotukselliset kysymykset

² Schmidt ym. 2021. s. 8

³ Finanssivalvonta, 2019. Esimerkkejä ja usein kysytyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista.

ovat haastavia. Kansainvälisesti tarkasteltuna pohjoismaissa kryptovaluuttoja verotetaan lähtökohtaisesti pääomana ja luokitellaan verotuksessa pääosin henkilön aineettomaksi varallisuudeksi, Saksassa ja Ranskassa kryptovaluutoille löytyy verotuksen näkökulmasta kolme erilaista luokitusta sekä Italiassa kryptovaluuttoja pidetään vuorostaan ulkomaan valuuttaan verrattavana maksuvälineenä.

Moniulotteisten ominaisuuksien vuoksi kryptovaluuttojen verotus on myös Suomessa hakenut pitkään suuntaansa. Tästä esimerkkinä Suomen verohallinnon kryptovaluuttoja koskevan vero-ohjeen muuttuminen neljä kertaa viimeisen kahdeksan vuoden aikana. Ohjeen muutoksiin merkittävästi vaikuttaneen tekijät ovat olleet HAO ratkaisu 18/0426/3, jossa kryptovaluuttojen vaihto toiseen kryptovaluuttaan todettiin verotuksen realisoivaksi tapahtumaksi sekä KHO 2019/42 ratkaisu, jossa kryptovaluutat todettiin kuuluvan omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin TVL:n säännösten mukaisesti. Ansaintamallien proof of work ja proof of stake osalta ei Suomessa ole olemassa oikeuskäytäntöä, mutta verohallinto on antanut aiheista ohjeistuksen. Muun muassa proof of workin eli louhinnan osalta ohjeistus on pysynyt lähes samana ensimmäisestä kryptovaluuttoja koskevasta vero-ohjeesta lähtien,⁴ vaikka tietoisuus kyseessä olevasta tekniikasta on vuosien aikana lisääntynyt merkittävästi. Kryptovaluutta lainojen osalta ei Suomessa ole vielä lainkaan sääntelyä.

Kryptovaluuttamarkkinan nopean kehityksen vuoksi tutkimuksessa pidetään hypoteesina sitä, että nykyinen verotuksen tila vaatii laajentuneen kryptovaluuttamarkkinan vuoksi uudelleen tarkastelua, eikä ole edellä mainittujen seikkojen johdosta nykymarkkinavaatimusten mukainen. Merkittävä hypoteesin taustalla vaikuttava tekijä on se, että viimeisimmät merkittävät muutokset henkilöverotuksen osalta Suomessa on tullut vuonna 2019 edellä mainitun KHO:n ratkaisun myötä. Kryptovaluuttamarkkina on kuitenkin ottanut merkittävät harppauksensa jälleen vuosien 2020–2022 aikana. Uuden kehityksen myötä muun

⁴ Vrt. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2013. Kohta 2.1.4 & Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. kohta 2.5.1

muassa kryptovaluuttojen toisistaan eriävät ominaisuudet ovat korostuneet sekä täysin uusia markkinasegmenttejä on syntynyt.

Tutkimuksessa selvitettävät asiat:

- Erilaiset kryptovaluutat ja niiden ominaisuudet
- Kryptovaluuttojen verotuksen nykytila Suomessa
- Tulkintaerot kansainvälisessä vertailussa

Tutkimuksessa selvitettävien asioiden avulla vastataan työn pääkysymykseen:

- Onko henkilöverotuksen tila kryptovaluuttojen verotuksen osalta Suomessa riittävä?

Työn pääkysymykseen vastataan tutkimalla kryptovaluuttojen ominaisuuksien eroja sekä kryptovaluuttamarkkinan kehitystä. Kansainvälisen vertailun avulla etsitään mahdollisia konsensuksia ja moderneja malleja kryptovaluuttojen tulkinnasta ja verokohtelusta edellä mainituissa ansaintatilanteissa. Näiden tekijöiden avulla vastataan työn tutkimuskysymykseen siitä, onko henkilöverotuksen tila kryptovaluuttojen verotuksen osalta Suomessa riittävä vai vaatisiko se uudelleen tarkastelua.

1.3 Tutkimusmenetelmä ja lähteet

Kryptovaluuttojen verotuksesta ei ole juurikaan tehty Suomessa aikaisempia tutkimuksia kansainvälisestä näkökulmasta, joten toimii tämä tutkimustyö näin ollen eräänlaisena kehystutkimuksena. Kryptovaluuttojen ollessa omaisuuslajina itsessään hyvin tuore, toimii tutkimustyö samalla myös informaatiota lisäävänä tekstinä.

Työn ensisijaisena tutkimusmetodina toimii oikeusdogmaattinentutkimus, sillä työn pääkysymyksen tutkiminen pohjautuu nykyisen ja tulevan oikeustilan tarkasteluun ja olemassa olevan oikeuden tulkintaan.⁵ Jolloin lainsäädännön, oikeuskäytäntöjen ja

⁵ Hirvonen, 2011. s. 21–22.

viranomaisohjeiden tutkiminen ja analysoiminen on keskeisessä osassa tutkimusta. Koska kirjoitettuja lakeja ei kryptovaluuttojen verotusta koskien Suomessa ole, koostuu lähdeaineisto pääosin kryptovaluuttoja koskevasta oikeuskäytännöstä, viranomaisohjeista ja asiantuntija artikkeleista. Myöskään kansainvälisen vertailun osalta kirjoitettuja verolakeja ei juurikaan ole, on näin ollen myös kansainvälisen vertailun osalta tutkimuksen keskiössä kansalliset oikeuskäytännöt ja veroviranomaisten ratkaisut.

EU tasoinen sääntely on myös tällä hetkellä vielä vähäistä, joten tulkinat jäävät pääosin kansalliselle tasolle. Kansainvälisiä oikeuslähteitä etsittäessä merkittävänä pohjalähteenä työssä toimii kryptovaluuttojen kansainvälistä verotusta selventävä teos *Taxation of crypto assets*, joka koostuu eri valtioiden edustamien veroasiantuntijoiden koonneista oman maansa kryptovaluuttojen verotuksen tilasta. Tutkimusta tehtäessä on kuitenkin huomioitu, että kryptovaluuttojen hyvin nopeasti muuttuvan sääntelyn vuoksi osa kyseisen teoksen tiedoista on vanhentunutta, vaikkakin teos on suhteellisen tuore ja vuosimallia 2021. Näin ollen kansallisten veroviranomaisten ohjeiden sekä EU:n tiedotteiden seuranta on olennainen osa tutkimusta. Puutteista huolimatta kyseinen teos toimii merkittävänä pohjalähteenä kansainvälisiä oikeuslähteitä etsittäessä.

Kansainvälisessä vertailussa on tavoitteena saada konsensusta moderneista malleista verotuksen ja kryptovaluuttojen tulkinan osalta, jolloin kansainvälisen vertailun osalta hyödynnetään näin ollen myös määrällistä tutkimusta. Tutkimuksessa on keskeisessä osassa myös erilaisten kryptovaluuttojen ominaisuuksien tutkiminen, jolloin tämän osion osalta hyödynnetään näin ollen laadullista tutkimusta, kun tarkastellaan yksittäisten kryptovaluuttojen ominaisuuksia. Kryptovaluuttojen ominaisuuksien osalta, aihealueen lähdeaineisto koostuu kryptovaluuttoja ja lohkoketjuteknologiaa koskevasta kirjallisuudesta, asiantuntija-artikkeleista sekä verkkolähteistä.

1.4 Työn rakenne

Työn rakenne on jaoteltu kuuteen osaan, johdanto (kappale 1), kryptovaluutat (kappale 2), henkilöverotuksen tila Suomessa (kappale 3), kansainvälinen vertailu (kappale 4) sekä veropoliittiset havainnot (kappale 5). Lopuksi työssä kootaan yhteen tutkimuksen johtopäätökset (kappale 6).

Johdanto osiossa selvennetään työn tausta, rajataan tutkimuksen aihe, selvennetään tutkimusmetodi sekä käydään läpi työn rakenne. Työn toisessa osiossa selvennetään erilaisia kryptovaluuttoja sekä niiden pääasiallisia ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia. Osiossa selvennetään myös kryptovaluuttojen markkinaa yleisellä tasolla käyden läpi yleisimpiä kryptovaluuttojen kauppapaikkoja ja säilytystapoja. Osion tarkoituksena on, että sen jälkeen lukija ymmärtää pääpiirteissään erilaisten kryptovaluuttojen ominaisuuksia sekä kryptovaluuttoihin liittyvää markkinaa. Kryptovaluuttojen sekä kryptovaluuttamarkkinan ymmärtäminen on olennaista, jotta lukijalla on mahdollisuus ymmärtää kryptovaluuttoja omaisuuslajina sekä moniulotteisten ominaisuuksien aiheuttamia tulkintaeroja verotuksen osalta

Kappaleessa 3 selvennetään Suomessa vallitsevaa oikeustilaa kryptovaluuttojen henkilöverotuksen osalta. Osion keskiössä on kryptovaluuttojen verotusta koskeva oikeuskäytäntö sekä verohallinnon kryptovaluuttoja koskeva syventävä vero-ohje ja sen kehitys.

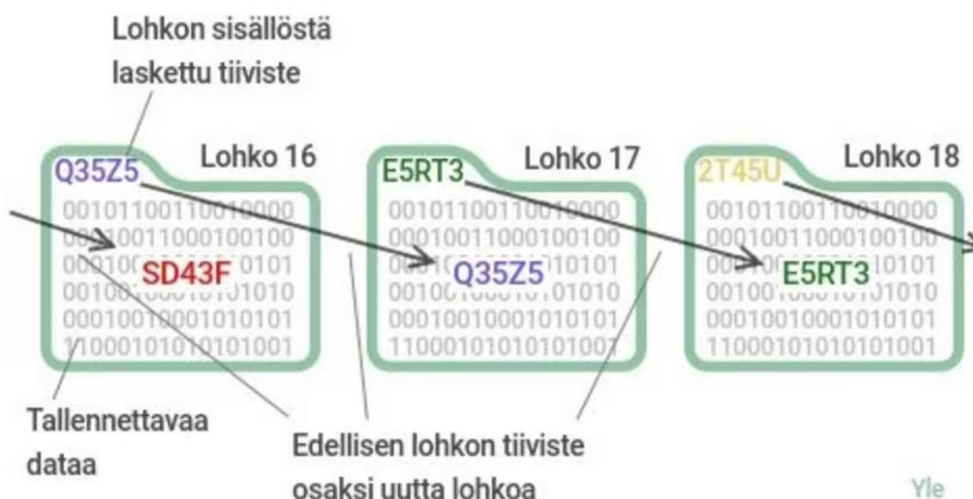
Neljännessä osiossa keskitytään kryptovaluuttojen henkilöverotuksen kansainväliseen vertailuun. Osiossa tutkitaan sitä, kuinka kryptovaluutat määritellään eri valtioissa ja kuinka niitä verotuksen näkökulmasta kohdellaan edellä esitellyissä ansaintatilanteissa. Kansainvälisessä vertailussa kohteena ovat Ruotsi, Norja Tanska sekä Saksa, Ranska ja Italia. Lisäksi tutkimukseen on otettu mukaan myös muita valtioita, korostamaan tiettyjä kryptovaluuttojen sääntelyyn liittyviä piirteitä, merkittävimpänä Yhdysvallat.

Viidennessä osissa tarkastellaan kryptovaluuttojen verotuksen osalta veropoliittisia havaintoja ja näkökulmaa, sekä pohditaan tästä näkökulmasta Suomen kryptovaluuttojen verotuksen tulevaisuutta. Viimeiseksi työssä käsitellään tutkimusten avulla syntyneet johtopäätökset sekä pohditaan mahdollisia jatkotutkimuskohteita, joita tämän tutkimustyön avulla on noussut esille.

2 Kryptovaluutat

2.1 Lohkoketjuteknologia

Lähes kaikki *kryptovaluutta* määritelmän saavat digitaaliset valuutat perustuvat kryptografiaa hyödyntävään lohkoketjuteknologiaan. Lohkoketjuteknologia on käytännössä tietokone protokola, joka koostuu informaatiota sisältävistä lohkoista. Informaatio tallentuu niin sanotuksi tapahtumien ketjuksi uuden tiedon, kuten valuutta transaktion toteutuessa.⁶ Kaikkea informaatiota ei näin ollen tarvitse tallentaa yhteen paikkaan, vaan tieto on jaettu nimensä mukaisesti lohkoihin. Kaikki lohkot ja niiden sisältävät tiedot tallentuvat lohkoketjuun tarkassa aikajärjestyksessä.⁷

Kuva 1.

Lohkoketjuille on ominaista niiden hajautettu ylläpito, jolloin mikään yksittäinen taho ei lähtökohtaisesti vastaa niiden toiminnasta, vaan toiminta on hajautettu ympäri maailman operoivien tietokoneiden kesken.⁸ Lohkoketjun perusajatukseen kuuluu niiden vahva turvallisuus hajautetun toiminnan vuoksi, sillä lohkoketjuun kerran luotua

⁶ Lantz & Cawrey, 2021 s. 1

⁷ Quinones, 2021 s. 37

⁸ Lantz & Cawrey, 2021 s. 16

lohkoa on käytännössä mahdoton muuttaa jälkeenpäin. Jos aikaisemmin luotua lohkoa yritetään muuttaa tai hakkeroida, on sitä mahdoton tehdä muiden huomaamatta.⁹ Jos kuitenkin aikaisemmin luotua lohkoa ryhtyisi muuttamaan, täytyisi kaikki sen jälkeen luodut lohkot muuttaa myös, jolloin työn määrä olisi tehokkaallekin tietokoneelle käytännössä mahdoton toteuttaa.¹⁰

Lohkoketjun lähtökohtaisena tarkoituksena on lisätä luottamusta käyttäjien välille, poistaen liikaa valtaa yksittäisten kolmansien osapuolten osalta.¹¹ Kyseiseen ajatukseen perustuu myös maailman ensimmäinen suuressa mittakaavassa hyödynnetty lohkoketjuinnovaatio, kryptovaluutta Bitcoin.

2.2 Mikä on kryptovaluutta

2.2.1 Määrittely

Kryptovaluutta on digitaalinen valuutta tai omistusosuus, joka on pääsääntöisesti lohkoketjussa sijaitsevaa kryptografiaan perustuvaa koodia. Tässä vaiheessa on hyvä ymmärtää, että kryptovaluutta ja lohkoketju ei tarkoita samaa asiaa. Kryptovaluutat hyödyntävät toiminnassaan lohkoketjuteknologiaa, joka itsessään ulottuu huomattavasti pelkkää kryptovaluuttamarkkinaa pidemmälle. Esimerkiksi äänestämisen tai henkilötietojen tallentaminen voitaisiin toteuttaa hyvin tehokkaasti lohkoketjuteknologian avulla. Lohkoketjun voi ajatella olevan kuin käyttöjärjestelmä Windows ja kryptovaluutta siinä toimiva ohjelmisto kuten Excel.¹²

Kryptovaluuttojen, kuten minkä tahansa muun valuutan tai vaihdannanvälineen arvo perustuu niiden ihmisiltä saamaan luottamukseen.¹³ Useimpien kryptovaluuttojen arvo muokkautuu markkinatalouden mukaisesti kysynnän ja tarjonnan perusteella, joten

⁹ Satoshi, 2008 s. 3

¹⁰ Kuutti, 2017. s. 23

¹¹ Lantz & Cawrey, 2021 s. 2; Satoshi, 2008 s. 1

¹² Schmidt ym. 2021. s. 3

¹³ Vigna & Casey, 2015. S. 15

niiden arvo voi vaihdella suurestikin lyhyenkin aikavälin sisällä. Ne eroavat näin ollen merkittävästi virallisista valuutoista. Niitä ei myöskään ole laskenut liikkeelle mikään virallinen taho kuten keskuspankki.¹⁴

Kryptovaluutat toimivat pääsääntöisesti hajautetussa vertaisverkossa, joka tarkoittaa useista eri puolilla maailmaa sijaitsevista tietokoneista koostuvaa verkostoa. Kyseinen käyttäjistä koostuva verkko hallinnoi yhdessä tietyn kryptovaluutan lohkoketjua ja siinä tapahtuvia transaktioita. Kuten edellä mainittu, kryptovaluutoille on ominaista se, että niitä ei ole laskenut liikkeelle mikään keskuspankki tai virallinen taho, vaan ne ovat pääsääntöisesti yksityisesti luotuja ja hajautetusti ylläpidettyjä. Vaikka kryptovaluutat ovat usein yhden ryhmittymän tai yrityksen perustamia, ei niiden ylläpito tai itse kryptovaluutan luonti tapahdu pääsääntöisesti kyseisen perustajatahon toimesta vaan ne ovat hajautetusti suuremman yhteisön ylläpitämiä.¹⁵

2.2.2 Proof of work ja proof of stake

Kryptovaluuttoja voidaan luoda erilaisilla tietotekniikkaan perustuvilla menetelmillä, joista suosituimman ovat proof of work sekä proof of stake.¹⁶ Olemassa on myös muita tapoja luoda kryptovaluuttoja, mutta esimerkiksi Suomen verohallinnon vero-ohje sisältää vain edellä mainitut niiden yleisyyden vuoksi. Proof of work mukaisesta toiminnasta käytetään yleisesti nimitystä *louhinta*, joka juontaa nimensä kansainvälisestä termistä *mining*. Proof of stake -protokolasta puhuttaessa käytetään nimitystä *steikkaus* tai *steikkaaminen*, jotka juontavat nimensä kansainvälisestä termistä *staking*. Tässä työssä kyseisiä suomennettuja termejä käytetään puhuttaessa kyseisistä konsensusprotokollista.

Proof of work eli louhinta tarkoittaa yksinkertaisesti työn todentamista. Kyseessä on konsensusalgoritmi, jonka tarkoituksena on luoda uusia lohkoja lohkoketjuun ja pitää

¹⁴ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 1.1

¹⁵ Schmidt ym. 2021 s. 3.

¹⁶ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 1.2

kryptovaluutan lohkoketjua yllä, tietokoneiden laskentatehon avulla.¹⁷ Louhinta toimii käytännössä niin, että siihen osallistuvan toimijan tietokone laskee kryptografiaan perustuvia arvoituksia ja konsensuksen kohdatessa verkon algoritmin kanssa, syntyy tästä uusia lohkoja lohkoketjuun. Uusi luotu lohko sisältää kaikki lohkoketjussa tapahtuneet tapahtumat sillä hetkellä ja tallentaa ne lohkoketjuun.¹⁸ Kyseinen konsensusmekanismi toimii myös verkon turvamekanismina, jolla suojataan itse lohkoketjua.

Proof of stake -protokola on konsensusmekanismi, jossa on tavoitteena toteuttaa lohkojen luonti tehokkaammin kuin proof of work protokolassa, tarkoituksena poistaa lohkojen luonnin *louhinta* osio.¹⁹

Proof of stake eli steikkaus toimii käytännössä niin, että tietyn kryptovaluutan omistaja lukitsee eli steikkaa omistamaansa kryptovaluuttaa verkon käyttöön.²⁰ Steikatut kryptovaluutat asetetaan verkkoa hallinnoiviin *pooleihin*, jotka toimivat lohkojenluonnin ja transaktioiden toteuttajana sekä pitävät kyseistä lohkoketjua yllä. Pooleja hallinnoi niiden perustaneiden ylläpitäjien tietokoneet. Poolien ylläpitäjiä kutsutaan louhijoiden sijaan *validetoreiksi* eli varmentjiksi, jotka toimivat proof of stake protokolan omaavassa lohkoketjussa louhijan verrokkina.²¹ Kyseessä on siis prosessi, jossa kryptovaluuttaa lukitsemalla hallinnointipooleihin pidetään olemassa olevaa lohkoketjua toiminnassa.

Vaikka steikkaamisessa sekä louhinnassa puhutaan louhijan tai varmentajan tekemistä toiminnoista, on kyseessä automatisoitu toiminto, jossa mukana olevan toimijan tietokone toteuttaa lohkoketjussa vaaditut toiminnot algoritmin mukaisesti automaattisesti. Näin ollen yksittäinen toimija ei henkilökohtaisesti laske lohkoketjun vaatimia laskutoimituksia tai toteuta manuaalisesti transaktioita.

¹⁷ Lantz & Cawrey, 2021 s.43

¹⁸ Lantz & Cawrey, 2021. s.43-44

¹⁹ Lantz & Cawrey, 2021 s. 51

²⁰ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.5.2

²¹ Lantz & Cawrey, S. 2021 s. 52

Kryptovaluutan steikkaaja ansaitsee verkon käyttöön lukitsemalleen kryptovaluuttamäärälle korkoa, saaden palkkioksi verkosta lisää vastaavaa kryptovaluuttaa.²² Toiminto on verrannollinen esimerkiksi arvopapereiden sijoituksista saataviin osinkoihin tai korkotuloihin. Kryptovaluuttojen steikkaaminen onkin tästä syystä ollut kasvavissa määrin kryptovaluuttasijoittajien suosiossa.

Proof of stake -protokolan hyvänä puolena on se, että lohkojen luontia ei tarvitse toteuttaa tietokoneen laskentatehon kautta louhimalla, jolloin ne käyttävät huomattavasti vähemmän tietokoneen laskentatehoa ja ovat näin ollen energiatehokkaampia. Haittapuolena proof of stake protokolassa on se, että yleensä isolla kyseisen kryptovaluutan omistusmäärällä on suhteessa paljon valtaa ja suurempi mahdollisuus voittaa lohkojenluonnin toteutus ja siitä seuraavat palkkiot itselleen.²³

Vastavuoroisesti proof of work -protokolassa suuren tietokonetehton omaavalla on parempi mahdollisuus voittaa lohkojen luonnin toteutus ja siitä seuraavat palkkiot itselleen, sillä tehokkaampi tietokone tai tietokoneverkostot selvittävät nopeammin algoritmin mukaisia arvoituksia.

2.3 Bitcoin

Maailman ensimmäinen suurta huomiota saanut lohkoketjuteknologiaan pohjautuva ilmiö on kryptovaluutta Bitcoin, jonka verkon valuutasta käytetään lyhennettä BTC. Bitcoinin on perustanut edelleen maailmalle tuntematon taho, nimimerkki Satoshi Nakamoto. Hän julkaisi Bitcoinin *white paperin* eli toimintasuunnitelman bitcoin.org sivustolla vuonna 2008, silloisen finanssikriisin aikaan.²⁴ White paperilla tarkoitetaan yleistä kuvausta kryptovaluuttaprojektin tavoitteista, teknologiasta sekä ratkaistavasta ongelmasta.

²² Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.5.2

²³ Lantz & Cawrey, 2021 S. 52.

²⁴ Satoshi, 2008.

Vaikka Bitcoin mielletäänkin yleisesti maailman ensimmäisenä kryptovaluuttana ei se kuitenkaan ole ensimmäinen kryptovaluutta kokeilu. Muun muassa Bitgold, Hashcash ja Digicash olivat sen edeltäjiä. Bitcoinin vahvuus suureen maineeseen oli enimmäkseen siinä, että se hyödynsi parhaita puolia edeltäjistään. Näihin lukeutuu muun muassa proof of work konsensusprotokolan hyödyntäminen, joka oli ensimmäisenä käytössä Hascash kokeilussa sekä kryptografian hyödyntäminen transaktioiden turvaamisessa, jota taas hyödynnettiin ensimmäisenä Digicash kokeilussa.²⁵ Bitcoin oli kuitenkin ominaisuuksiltaan vetovoimainen sekä tuli alan toimijoiden tietoisuuteen oikeaan aikaan, sillä vuoden 2008 finanssikriisi on ollut osaltaan avittamassa uuden digitaalisen valuutan suosiota alkuun. Muun muassa maailman ensimmäisessä luodussa Bitcoin lohossa on teksti vuoden 2009 The Timesin otsikosta, ”Chancellor on Brink of Second Bailout for Banks”, jolla perustaja Nakamoto halusi ilmeisesti viitata siihen, että nyt on aika miettiä uutta vaihtoehtoa nykyiselle pankkijärjestelmälle.²⁶

Bitcoinin perusajatukseen kuuluu nopeat ja pienillä kustannuksella toteutetut transaktiot ympäri maailman, joidenka toteutukseen ei tarvitse kolmatta osapuolta.²⁷ Bitcoinin siirto tapahtuu käyttäjien kesken niin sanottuna peer to peer siirtona, jonka mahdollistaa lohkoketjussa toimiva algoritmi. Näin minkä tahansa summan siirtäminen mihin päin tahansa maailmaa tapahtuu suhteellisen nopeasti ja pienin kustannuksin. Tosin, nykyisin uusien kryptovaluuttojen tullessa kasvavissa määrin markkinoille, on Bitcoinin tekniikka ja transaktionopeus on jäänyt uusien tulokkaiden jalkoihin. Sen suurta suosiota määrittää kuitenkin edelleen sen käyttäjiltä saama luottamus ja suuri institutionaalisten sijoittajien tuki arvon säilyttäjänä.

Bitcoinia luodaan eli louhitaan aikaisemmin esitellyllä proof of work protokollaksi kutsutulla menetelmällä, jossa tietokoneiden laskentatehoa hyödynnetään ratkaisemaan kryptografisia laskutoimituksia, jonka pohjalta syntyy uusia Bitcoineja.²⁸

²⁵ Lantz & Cawrey, 2021, 12; Satoshi, 2008 s. 3

²⁶ Quinones, 2021, s. 59

²⁷ Satoshi, 2008 s. 1

²⁸ Satoshi, 2008 s. 3

Bitcoinin lohkoketjua ylläpitää hajautettu vertaisverkko, jossa eri puolilla maailmaa toimivat louhijat kilpailevat seuraavan laskutoimituksen toteuttamisesta eli lohkon luomisesta. Lohkon toteutuksen voittajalle syntyy uuden lohkon luonnista palkkio.

Uusien lohkojen louhintaan kuuluu Bitcoin verkossa kolme tärkeää päävaihetta, tapahtumien eli valuuttatransaktioiden todennus, todennettujen tapahtumien lisääminen lohkoketjuun sekä palkkion vapautuminen louhijalle.²⁹ Uusi lohko syntyy Bitcoinin lohkoketjuun noin 10 minuutin välein ja uusi lohko sisältää kaikki sinä aikana lohkoketjussa tapahtuneet tapahtumat.³⁰ Bitcoinin lohkoketju on kuin elossa oleva dokumentti, joka päivittyy jatkuvasti. Sillä ei ole mitään keskushallintoa, joka valvoisi toimintaa, vaan kaikki bitcoinin lohkoketjun tapahtumat ovat sitä ylläpitävän verkoston valvonnassa ja hallinnassa.³¹

Bitcoinin algoritmi on suunniteltu niin, että louhinnasta saatavat palkkiot puolittuvat algoritmin mukaan jokaisen 210 000 louhitun lohkon jälkeen eli noin joka neljäs vuosi. Louhinnan lopputuloksena on kaiken kaikkiaan louhittavissa ainoastaan 21 miljoonaa Bitcoinia.³² Bitcoinien louhinnassa toteutettavat laskutoimitukset myös vaikeutuvat jatkuvasti, joten uusien bitcoinien luomisesta tulee asteittain hankalampaa ja louhinta hidastuu. Bitcoinien louhintaa on verrattukin ominaisuuksien perusteella kullin tai muiden arvometallien louhinnan digitaaliseksi vastineeksi, sillä ensin louhinta on helppoa, kun saatavuus ei vaadi paljoa työtä, kun tarjonta hupenee, louhintaa vaikeutuu ja kallistuu.³³

Edellä mainitut seikat ovat osaltaan aiheuttanut Bitcoinin suuren kysynnän. Suuren suosion kasvusta kertoo osaltaan myös se, että maailman johtavat talousfoorumit Bloomberg sekä Yahoo Finance päivittävät jokapäiväisissä uutislähetyksissään osakekurssien ja indeksien lisäksi Bitcoinin kurssimuutoksia.

²⁹ Quinones, 2021. s. 39–40

³⁰ Kuutti, 2017. s. 25

³¹ Lantz & Cawrey, 2021. s. 18

³² Kuutti, 2017. s. 28

³³ Kuutti, 2017. s. 27

2.4 Älysovimusalustat ja muut tokenit

2.4.1 Ethereum

Älysovimus on lohkoketjuteknologiaan perustuva tietokoneprotokolla, jolla voi digitaalisesti toteuttaa jonkun tapahtuman toteutumaan ennalta määriteltyjen ehtojen mukaisesti.³⁴ Älysovimus luodaan niin, että ohjelmoija luo koodaamalla älysovimuksen, jonka jälkeen koodi tai koodattu ohjelmisto sijoitetaan johonkin älysovimuspohjaiseen lohkoketjuun.³⁵

Käytännön esimerkki älysovimuksen hyödyntämisestä asuntokaupassa:

- Älysovimuksessa määritetään kauppahinta sekä tili, johon kauppahinta maksetaan.
- Ostaja maksaa asunnon älysovimuksessa määritellylle tilille.
- Älysovimus vapauttaa kauppakirjan ostajalle, kun rahat ovat siirtyneet älysovimuksessa määritetylle myyjän tilille.³⁶

Kaikki tämä tapahtuu ilman kolmatta osapuolta lohkoketjussa sijaitsevat älysovimuksen avulla. Käytännössä sama lohkoketju toimii alustana maksulle, säilyttää asiakirjan sekä jakaa sen eteenpäin.³⁷ Lohkoketju myös turvaa kaikki transaktiot kaupanteon yhteydessä, tällöin erillistä kolmatta osapuolta ei tarvita transaktioiden toteuttamiseen. Älysovimukset soveltuvatkin hyvin moneen käyttöön ja niiden hyödyistä reaali maailmassa eri aloilla on ollut paljon keskustelua. Jäljempänä tekstissä esiteltävä DeFi (Decentralized Finance) markkina pohjautuu älysovimusteknologiaan.

Ensimmäinen suuren suosioon saavuttanut älysovimusalusta on Ethereum. Sen verkon kryptovaluuttana toimii tokeni nimeltään ETH eli ether.³⁸ Etherum perustuu

³⁴ Schmidt ym. 2021. s. 7

³⁵ Lantz & Cawrey, 2021. S.93.

³⁶ Rothstain, 2017 s. 188-189

³⁷ Rothstain, 2017 s. 189.

³⁸ Lantz & Cawrey, 2021, s. 85

pohjimmiltaan Bitcoinin lohkoketjuteknologiaan, mutta sen fundamentit eroavat merkittävästi Bitcoinista. Bitcoinin ollessa *vain* louhinnan tuloksena syntynyt digitaalinen omaisuus, on Ethereumin lohkoketju täysin oma ekosysteeminsä ja verrattavissa esimerkiksi Androidin ja iOSin kaltaisiin käyttöjärjestelmiin. Sillä Ethereumin lohkoketjun päälle on mahdollista rakentaa täysin uusia kryptovaluuttoja tai luoda kokonaisia älysovimuksiin pohjautuvia sovelluksia.³⁹ Tässä vaiheessa on hyvä ymmärtää se ero, että Ethereum verkko on laajempi kokonaisuus kuin Ethereum verkossa toimiva valuutta ETH, johon Ethereumia yleensä verrataan. Kyseinen seikka aiheuttaa osaltaan tulkintaongelmia verotuksen näkökulmasta, kun tarkastellaan kyseisen omaisuuslajin luokittelua.

Ethereum toimii Bitcoinin tavoin proof of work -protokolan avulla, jolloin jokaisen ETH transaktion varmentaa Ethereum verkossa toimiva *varmanetaja*.⁴⁰ Ethereum verkon siirtokustannuksia kutsutaan *gas feeksi*. Gas feet vastaavat samaa kuin Bitcoinin lohkoketjussa olevat louhinta palkkiot mutta eroavat bitcoinin louhintapalkkioista siinä, että niiden arvo voi vaihdella suurestikin suuren volyymin aikoina, kun taas Bitcoin verkossa palkkiot ovat suhteellisen vakiot BTC:llä mitattuna.

Ethereumin suuri suosio perustuu siihen, että useat ohjelmistokehittäjät suosivat sen lohkoketjua luodessaan uusia älysovimuksiin pohjautuvia sovelluksia. Tämän vuoksi Ethereumin arvo on noussut merkittäväksi viimeisten vuosien aikana.⁴¹ Jäljempänä tässä kappaleessa esiteltävä Decentralize Finance eli DeFi segmentti on suurimmaksi osaksi juuri Ethereumin lohkoketjun sisään rakennettu.

Tezos on Ethereumin kaltainen älysovimusalusta, joka hyödyntää kokonaisuudessaan aikaisemmin esiteltyä proof of stake konsensusprotokolaa. Se omaa samoja ominaisuuksia kuin Ethereum, mutta proof of stake protokolan ansiosta

³⁹ Ethereum, coinmarketcap.com, What is Ethereum? Viitattu 18.4.2022

⁴⁰ Lantz & Cawrey, 2021 s. 98-99.

⁴¹ Lantz & Cawrey, 2021 s. 101.

transaktiokustannukset ovat merkittävästi edullisempia ja nopeampia, sekä lohkoketjun ylläpito on huomattavasti energiatehokkaampaa.⁴²

Tezos lohkoketju toimii niin että sen lohkoketjun omaa kryptovaluuttaa (XTZ) lukitaan verkon hyväksi, jolloin sen lohkoketjussa olevat validatorit eli *bakerit* toteuttavat lohkoketjussa tapahtuvia toimintoja. Bakerit ansaitsevat toimistaan uutta kryptovaluuttaa louhijan tavoin. Kuluttajan näkökulmasta verkkoon lukitulle kryptovaluutta määrälle kertyy korkoa, kun se pooli, johon omat kryptovaluutat on sijoitettu, voittaa lohkojen luonnin toteutuksen itselleen. Toteutuksista aiheutuneet palkkiot jaetaan kyseiseen pooliin sijoittaneiden kesken. Älysopimuslustoille on ominaista, että riittävän määrän kyseistä valuuttaa omistavan on mahdollista osallistua myös uusien päivitysten äänestämiseen, kyseisen kryptovaluutta projektin sisällä. Kyseessä on tällöin ikään kuin omistusosuus kyseessä olevasta kryptovaluutta projektista tai ohjelmistosta ja verrattavissa arvopapereiden omistamiseen. Esimerkiksi Tezosin tapauksessa, kuka tahansa bakeriksi ryhtyvä voi osallistua projektin päivitysten äänestämiseen, bakereksi ryhtyminen vaatii, että henkilö omistaa vähintään 8000 xtz tokenia.⁴³

Uusimpana teknologisena uudistuksena älysopimus pohjaisiin lohkoketjuihin on tullut niin kutsutut non fungible tokenit, eli NFT:t, jotka ovat digitaalisia, lohkoketjussa sijaitsevia omistuksia, esimerkiksi taideteos tai musiikkikappale. Tässä tekstissä ei kuitenkaan pureuduta NFT segmenttiin, sillä se vaatisi täysin oman tutkimuksensa, mutta on nostettu esille älysopimusten monimuotoisuudesta.

2.4.2 Stablecoin

Stablecoin tarkoittaa kryptovaluutta tokenia, jonka arvo on sidottu johonkin tiettyyn kohde-etuuteen, esimerkiksi Yhdysvaltain dollariin, euroon tai kultaan. Stablecoinit toimivat kryptovaluuttojen kaupankäynnissä usein virallisen valuutan tavoin niin

⁴² Tezos, coinmarketcap.com, What Is Tezos (XTZ)? Viitattu 18.4.2022

⁴³ Tezos, coinmarketcap.com, What Makes Tezos Unique? Viitattu 18.4.2022

kutsuttuna *turvavaluuttana*, helpottamaan ja nopeuttamaan kryptovaluutoilla tapahtuvaa kaupankäyntiä.

Stablecoinien ominaisuuksiin kuuluu, että palvelun tarjoajalla tulisi stablecoinia tarjotessaan olla hallussaan vähintään vastaava määrä kohteena olevaa kohde-etuutta, esimerkiksi dollaria, kuin mitä se tarjoaa stablecoineja kiertoon. Muun muassa maailman suosituin stablecoin Theter USD (USDT) on ollut otsikoissa takaussummien todellisen määrän epävarmuuden vuoksi.⁴⁴

Stablecoinien virallisiin valuuttoihin rinnastettava luonne on saanut myös lainsäätäjät kiinnittämään huomiota ennen kaikkea juuri stablecoinien sääntelyyn. Sääntelyn tärkeys nousi merkittävästi esille, kun Terra Luna lohkoketjun stablecoin UST menetti algoritmiin perustuvan kohdehintansa Yhdysvaltain dollariin verrattuna, ja menetti lähes kokoaan arvonsa. Kyseisessä tapahtumassa menetettiin maailman laajuisesti rahaa yhteensä 40 miljardia dollaria.⁴⁵

Yhdysvallat ja EU ovatkin ottaneet merkittäväksi sääntelyn kohteeksi juuri stablecoinit niiden virallisen valuuttaan rinnastettavan luonteen vuoksi.

2.4.3 Maksujärjestelmä tokenit

Maksujärjestelmiksi määritettävät kryptovaluutat Ripple sekä Stellar lähtevät ratkaisemaan Bitcoinista ja älysopimualustoista poiketen hieman erilaista ongelmaa. Molemmissa projekteissa on tarkoituksena toimia kokonaan omana maksujärjestelmänään, joissa tarkoituksena on mahdollistaa erittäin nopeat ja halvat kansainväliset transaktiot millä tahansa valuutalla ympäri maailman. Ripplen ja Stellarin voi tulkita olevan ikään kuin SWIFT maksujärjestelmän lohkoketjussa toimivat verrokkit

⁴⁴ Lantz & Cawrey, 2021 s. 83

⁴⁵ The Terra crash. Kohta: what happened to UST? Viitattu 30.8.2022

tai Paypaliin verrattava lohkoketjussa toimiva maksujärjestelmä.⁴⁶ Ripplen valuuttana toimii tokeni nimeltään XRP ja Stellarin lohkoketjussa tokeni nimeltään XLM. Muun muassa Stellarin tapauksessa kyseinen XLM tokeni toimii niin kutsuttuna siltana (*bridge currency*) toteuttamaan tavallisilla Fiat-valuutoilla tapahtuvia transaktioita.⁴⁷

Tavoitteena kyseisissä projekteissa on tuoda uusi ratkaisu pankkien, valtioiden ja ihmisten kansainväliseen valuuttaliikenteeseen. Tarkoituksena poistaa Fiat-valuuttojen siirrosta aiheutuvat kustannukset, joita ovat muun muassa valuuttakurssien vaihtelevat erot, pankkien väliset välitysmaksut kansainvälisissä valuuttatransaktioissa sekä luottokorttiyritysten perimät käyttömaksut. Kumpikaan projekteista ei käytä proof work tai proof of stake -protokolaa, vaan niillä on käytössä omat konsensusalgoritminsa.⁴⁸

2.4.4 DeFi eli Decentralized finance

Decentralized finance eli DeFi on hajautetussa vertaisverkossa toimiva finanssi- tai pankkipalvelu, jossa on tarkoituksena älyopimuksia hyödyntämällä toteuttaa tavalliseen finanssi- ja pankkimailmaan liittyviä palveluita.⁴⁹ Käytännössä tämä pitää sisällään kryptovaluuttojen lainauspalvelut, kryptovaluuttojen peer to peer treidaamisen sekä erilaiset johdannaiset ja synteettiset sijoituskohteet.⁵⁰

Defi palvelut toimivat erilaisilla hajautetusti ylläpidetyillä sovelluksilla ja applikaatioilla, jotka toimivat älyopimusten avulla.⁵¹ Useimmilla DeFi sovelluksilla on olemassa myös omia kryptovaluutta tokeneitaan, jotka toimivat kyseisen sovelluksen sisällä kryptovaluutoille ominaisesti vaihdannan välineenä tai oikeutena projektin päivitysten

⁴⁶ Stellar, coinmarketcap.com, What is stellar (XLM)?; XRP, coinmarketcap.com, What is XRP? Viitattu 20.4.2022

⁴⁷ Stellar.org: Intro to Stellar, 2022. Viitattu 20.4.2022

⁴⁸ Lantz & Cawrey, 2021 s.73.

⁴⁹ Lantz & Cawrey, 2021 s. 158

⁵⁰ Lantz & Cawrey, 2021 s. 163

⁵¹ Lantz & Cawrey, 2021 s. 90.

äänestämässä.⁵² DeFi palveluilla ei ole omia lohkoketjujaan, vaan ne toimivat jossain muussa älysopimus pohjaisessa lohkoketjussa kuten Ethereumin lohkoketjussa.

Suosituimmat DeFi sovellukset ovat kryptovaluuttojen hajautetut kauppapaikat eli DEX (Decentralize exchange) palvelut sekä kryptovaluuttojen lainaamiseen perustuvat *Crypto lending* palvelut. Lainaupalveluista toimii esimerkkinä suomalaistaustainen Aave protocol, jonka toiminta perustuu siihen, että käyttäjä voi lainata palvelun kautta kryptovaluuttoja korkoa vastaan tai lainata virallista valuuttaa ja pitää kryptovaluuttoja vakuutena korkoa vastaan.⁵³ Alusta toimii niin ikään älysopimusten avulla, eikä vaadi toimeksiannoissaan kolmatta osapuolta toteuttamaan suorituksia.⁵⁴

Kryptovaluuttojen markkina keskittyy enenevässä määrin erilaisille DeFi alustoille ja yhä useampi ohjelmistokehittäjä on kiinnostunut alasta. Myös jo olemassa olevat kryptovaluuttoprojektit ovat ryhtyneet tarjoamaan enenevässä määrin erilaisia DeFi markkinaan liittyviä palveluita.⁵⁵ Näin ollen DeFi markkinaan liittyvä sääntely on hyvin olennainen osa-alue kryptovaluuttojen verotuksen tulevaisuutta.

2.5 Kauppapaikat ja säilytys

Kryptovaluuttojen säilytystavoilla voi olla merkittävä vaikutus, kun pohditaan kryptovaluuttojen ominaisuuksia verotuksen näkökulmasta. Pörssissä sijaitseva kryptovaluutta on helposti rinnastettavissa ominaisuuksien puolesta rahoitusvälineeksi, kun kryptovaluutta siirretään käyttäjän yksityiseen lompakkoon, muuttaa kryptovaluutta tietyllä tapaa muotoaan ja voi käytännössä samaa ensin pörssissä ollutta kryptovaluuttaa käyttää nyt käyttäjän kryptovaluuttalompakosta esimerkiksi kahvilassa kahvin ostoon. Kyseinen tilanne on tulkittavissa hypoteettiseen tilanteeseen, jossa pörssiosakkeen voisi siirtää kännykkäapplikaatioon ja käyttää sitä sen jälkeen

⁵² Lantz & Cawrey, 2021 s.106.

⁵³ Northcrypto.com, Mikä on Aave? Viitattu 14.10.2022

⁵⁴ Aave, coinmarketcap.com, kohta What is Aave? Viitattu 14.10.2022

⁵⁵ Lantz & Cawrey, 2021 s. 158

maksuvälineenä valuutan tavoin. Kyseessä on näin ollen hyvin ennennäkemätön tilanne perinteisiin omaisuuslajeihin verrattuna.

Kryptovaluuttojen kaupankäynti tapahtuu pääosin niille tarkoitetuissa pörseissä. Kryptovaluuttapörssit toimivat kuten osakepörssit, joissa valuuttojen arvo perustuu pörssissä kysynnän ja tarjonnan mukaan. Kryptovaluuttapörseissä on osakepörssien tavoin myös viputuotteita sekä muita kryptovaluuttoihin perustuvia sijoitusinstrumentteja. Kryptovaluuttojen kaupankäyntiä voi käydä myös erilaisissa DEX palveluissa, jossa treidaaminen tapahtuu peer to peer siirtoina käyttäjältä toiselle niin kutsuttuna *swap* toiminnolla. Julkisista ja keskitetyistä kauppapaikoista puhuttaessa käytetään termiä *Centralize exchange* ja lohkoketjussa älysopimusten avulla toimivista kauppapaikoista käytetään nimitystä *Decentralized exchange*.⁵⁶

Kryptovaluutoille on edellä todetun tavoin olemassa muutamia erilaisia säilytystapoja. Säilytystavat eroavat pääosin siinä, missä ja kenen hallussa kryptovaluuttaan kohdistuva *private key* on, joka on kryptovaluuttalompakon salausavain.⁵⁷ Public key on vuorostaan kryptovaluuttalompakon vastine tilinumerolle, jota käytetään varojen lähettämiseen ja vastaanottamiseen.

Yleisimmät kryptovaluuttalompakot ovat niin kutsuttuja *custodial walleetteja*. Pääsääntöisesti julkisilla kauppapaikoilla sijaitsevat kryptovaluuttalompakot ovat custodial walleetteja. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pörssi tai kauppapaikka omistaa tiettyyn kryptovaluuttaan kohdistuvan *private key*n, mutta sen osoite on täysin asiakkaan hallinnoima. Custodial walleeteissa on hyötynä se, että se mahdollistaa suoraan Fiat-rahalla kryptovaluuttojen ostamisen sekä nopeat transaktiot tavallisten valuuttatilien ja kryptovaluutta tilien välillä.⁵⁸ Ongelmaksi Custodial walleeteissa syntyy se, että *private key* on käytännössä pörssin tai kauppapaikan omistuksessa, jolloin epäluotettavilla sivustoilla väärinkäytökset ovat mahdollisia.

⁵⁶ Lantz & Cawrey, 2021 s. 164

⁵⁷ Lantz & Cawrey, 2021, 36-37

⁵⁸ Lantz & Cawrey, 2021, 36-37

Toinen suosittu kryptovaluuttojen säilytystapa on niin kutsuttu *non-custodial wallet*, jossa henkilö itse omistaa private keyn omassa laitteessaan, kuten tietokoneessa tai älypuhelimessa. Tällaisia ovat erilaiset kännykkään ladattavat applikaatiot tai internet selaimessa tai tietokoneen työpöydällä sijaitsevat kryptovaluuttalompakot, josta voi edellä esitetyn tavoin toteuttaa nopeita maksusuorituksia kryptovaluutoilla. Non-custodial walleteissa on ongelmana se, että jos käyttäjä unohtaa tai hukkaa oman salausavaimensa tai tunnuksensa, on niitä mahdoton palauttaa, jolloin kryptovaluutat ovat käytännössä kokonaan menetetty, sillä palveluntarjoaja ei pysty palauttamaan käyttäjän yksityisiä avaimia, jonka lohkoketju on luonut.⁵⁹

Kryptovaluuttojen säilytystavalla on oheisten esimerkkien vuoksi vaikutusta verotuksen tarkastelussa. Muun muassa rahoitusvälineen sekä maksuvälineen ominaisuuksien osalta, sekä silloin, kun tarkastellaan kohteen ominaisuuksia TVL:n mukaisten henkilökohtaisen omaisuuksien näkökulmasta.

2.6 Kryptovaluuttojen luokittelutavat

2.6.1 Maksuvälineet eli *payment* tokenit

Osiossa esitellyiden kryptovaluuttaesimerkkien ja kryptovaluuttamarkkinan osalta voi huomata, kuinka kirjavasta ja monimuotoisesta markkinasta on kysymys. Omaisuuslajiluokittelun ja näin ollen sääntelyn näkökulmasta kyseisen omaisuuslajin määrittely ei lainsäädäntötasolla ole helppoa. Kryptovaluutoille on kuitenkin olemassa muutama suhteellisen yleistynyt kategoria, jotka ovat enemmän tai vähemmän eri valtioiden ja viranomaisten käytössä.

Maksuvälineeksi tarkoitettujen kryptovaluuttojen pääasiallisena tarkoituksena on toimia vaihdannan välineenä. Niillä ei varsinaisesti ole tämän toiminnan lisäksi muita

⁵⁹ Lantz & Cawrey, 2021, 36-37.

merkittäviä funktiota.⁶⁰ Muun muassa tekstissä käsitellyt Ripple ja Stellar sekä Stablecoinit voisivat olla lähellä kyseisenlaista määritelmää.

Myös Bitcoin on alun perin luotu maksuvälineeksi, mutta uusien kehittyvien kryptovaluuttojen myötä sen ominaisuudet maksuvälineenä ovat jääneet uusien tulokkaiden jalkoihin ja sen hankinnan syyt ovat osittain muuttuneet.

2.6.2 Rahoitusvälineet eli *security* tokenit

Security tokeneille eli rahoitusvälineeksi rinnastettaville tokeneille on ominaista, että niiden omistus oikeuttaa erilaisiin arvopapereiden kaltaisiin toimintoihin, kuten korkotuloihin tai äänestysoikeuteen projektin toiminnoista.⁶¹ Ethereum ja Tezos voi tulkita olevan tässä tekstissä käsitellyistä kryptovaluutoista lähellä kyseisenlaista määritelmää. Vaikka molempien protokolien sisällä toimivat tokenit toimivat suhteellisen mutkattomasti myös maksuvälineenä, on niillä tämän lisäksi muita merkittäviä ominaisuuksia, jolloin niiden hankinta vaihdannan välineen lisäämiseksi ei ole lähtökohtainen hankinnan tarkoitus.

Rahoitusvälineen kaltaisten kryptovaluuttojen lohkoketjut ovat aikaisemmin todetun tavoin tietynlaisia tietokoneohjelmistoja, jolloin projektin sisäisten kryptovaluuttojen voi todeta olevan hyvin lähellä arvopaperin kaltaista omistusosuutta kyseisestä ohjelmistosta.

2.6.3 Hyödyke eli *utility* tokenit

Utility tokenilla tarkoitetaan yleisesti kryptovaluutta tokenia, jonka omistuksella on jotain konkreettisia hyötyjä. Kyseiset kryptovaluutat toimivat pääsääntöisesti vain niihin tarkoitettuun projektin sisällä, eikä niitä ole tarkoitettu projektin ulkopuoliseen

⁶⁰ Finanssivalvonta, 2019. Esimerkkejä ja usein kysytyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista; Schmidt ym. 2021. s. 11

⁶¹ Schmidt ym. 2021. s. 11

maksuliikenteeseen.⁶² Esimerkiksi Aave protokolan AAVE tokeni mahdollistaa kryptovaluuttojen lainaamisen alustan sisällä, mutta eivät itsessään ole lähtökohtaisesti tarkoitettu projektin ulkopuoliseen maksuliikenteeseen. Aave tokenin kohdalla on näin ollen kyse myös tietynlaisesta rahoitusvälineestä, jolla mahdollistetaan erilaiset rahoitus- ja lainauspalvelut.

2.6.4 Hyödyke eli *commodity* tokenit

Suhteellisen yleinen tapa määrittää kryptovaluuttoja on niiden rinnastaminen hyödykkeiden, kuten kullan kaltaiseksi digitaaliseksi vastineeksi. Tämä johtuu siitä, että markkinoiden suurinta kryptovaluuttoa Bitcoinia voi ominaisuuksien puolesta pitää ikään kuin kullan digitaalisena vastikkeena, kuten aikaisemmin tekstissä on esitelty. Tähän kategoriaan on tällä hetkellä vaikea määrittää mitään muuta kryptovaluuttoa kuin Bitcoin, mutta on esimerkiksi Yhdysvalloissa erittäin yleinen tapa määrittää kryptovaluuttoja. Tällä hetkellä iso osa kryptovaluutoista tulkitaan Yhdysvaltojen arvopaperimarkkinaviranomaisen (SEC) sekä hyödykkeiden kaupankäynnistä vastaavan CFTC:n toimesta hyödykkeiksi (commodity).⁶³

⁶² Schmidt ym. 2021. s. 12

⁶³ U.S. Securities and Exchange Commission. Speech of Gary Gensler 8.9.2022

3 Kryptovaluuttojen henkilöverotus Suomessa

3.1 Kryptovaluuttojen sääntely ja määrittely

Verotuksen keskeisin periaate on legaliteettiperiaate eli sen perustuvuus lakiin. Tällä mahdollistetaan muun muassa verotuksen oikeusvarmuus ja ennustettavuus, jotka ovat hyvän verojärjestelmän lähtökohtia.⁶⁴ Kryptovaluuttojen kohdalla kirjoitettuja lakeja ei verotuksen osalta ole Suomessa kirjoitettu. Näin ollen kryptovaluuttojen verotus toteutetaan tällä hetkellä yleisten verotusperiaatteiden ja säännösten mukaisesti.⁶⁵ Verohallinto on antanut aiheesta myös ohjeistuksen, josta selviää tämän hetken kryptovaluuttojen verotuksen keskeisimmät piirteet. Kyseinen ohjeistus on muuttunut neljä kertaa viimeisen yhdeksän vuoden aikana, viimeisimmän version tullen 2020 tammikuussa.

Viimeisimmät merkittävät henkilöverotukseen vaikuttavat tekijät ovat tulleet kuitenkin aikaisemmin. Merkittävimpinä ovat KHO 2019/42 ratkaisu, jonka myötä kryptovaluuttoja on pidetty TVL:n mukaisen omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piirissä sekä HAO 18/0426/3 ratkaisu, jossa todettiin kryptovaluutan vaihto toiseen kryptovaluuttaan olevan verotuksen realisoiva tapahtuma. Kyseisten ratkaisuiden jälkeen ei ole ilmaantunut uutta merkittävää oikeuskäytäntöä, joka olisi muuttanut kryptovaluuttojen henkilöverotuksen suuntaa.

Verotuksen osalta pohdittava on se seikka, että tulisiko kryptovaluuttojen verotuksesta säätää laissa niiden omalaatuisen luonteen vuoksi. Kryptovaluuttojen kohdalla ongelmana on hyvin nopeasti muuttuva markkina, jolloin kirjoitettu laki saattaisi vanhentua nopeasti. Kirjoitetun lain uupuminen kuitenkin aiheuttaa puutteita kryptovaluuttojen verotuksen ennustettavuuteen ja aiheuttaa näin ollen epävarmuutta verovelvollisen näkökulmasta. Kun tarkastelee edellä esitettyä kryptovaluuttojen markkinaa, on sitä moninaisten ominaisuuksien vuoksi hankala saada kuitenkaan

⁶⁴ Niskakangas, 2011. s. 59

⁶⁵ Lehtimaja, 2022. s. 73.

mahtumaan kuitenkin nykyiseen lainsäädäntöön. Näin ollen uudelle, juuri kryptovaluuttoja koskevalle lainsäädännölle tai erityissäännöksille olisi tästä näkökulmasta tarvetta.

Kuten Määttä toteaa teoksessaan *Veropolitiikka: Teoria ja käytäntö* (2007), ovat verolait aina jossain määrin epätäydellisiä, sillä ei ole mahdollista tyhjentävästi ennakoida tulevaisuuden tapahtumia, esimerkiksi teknologisen kehityksen kohdalla.⁶⁶ Kyseinen seikka on hyvin osuva juuri kryptovaluuttojen markkinaa tarkastellessa. Lisäksi Määttä pohtii, olisiko verokohtelusta aiheellista säätää yksityiskohtaisin normein vai olisiko lainsäädäntövaltaa aiheellista siirtää joustavimmilla normeilla lakia soveltaville tahoille.⁶⁷

Niskakankaan mukaan lakien säätämiseen liittyy yleisesti dilemma siitä, että tuleeko lakeja säätää lainkaan yleisluontoisiksi vai kuuluisiko niiden olla mahdollisimman yksityiskohtaisia. Sillä yleisluontoisten periaatteiden mukaan luodut säännökset aiheuttavat ajan saatossa tulkintaongelmia. Vastavuoroisesti yksityiskohtaiset säännökset parantavat verotuksen ennustettavuutta.⁶⁸

Kryptovaluuttojen kohdalla yksityiskohtaisten lakien säätäminen voi kuitenkin olla nopean kehityksen vuoksi jopa mahdotonta. Niskakankaan mukaan yksityiskohtaisissa säännöksissä on myös vaarana se, että kehityksen myötä ne eivät välttämättä vastaa enää lainsäätäjän tarkoitusta tai jäävät muuten kehityksestä jälkeen.⁶⁹ Suomessa on yleisesti tapana luoda yleisluontoisempia säännöksiä kuin esimerkiksi Saksassa tai Yhdysvalloissa.⁷⁰ Kryptovaluuttojen osalta tämä näkyy muun muassa erilaisten kryptovaluuttojen ominaisuus kohtaisena erotteluna, joita käsitellään tarkemmin tämän tekstin kappaleessa 4.

⁶⁶ Määttä, 2007. s. 11

⁶⁷ Määttä, 2007. s. 11

⁶⁸ Niskakangas, 2011. s. 59–60

⁶⁹ Niskakangas, 2011. s. 60

⁷⁰ Niskakangas, 2011 s. 59

Suomessa ei tällä hetkellä ole kryptovaluutoille kovinkaan selkeää määritelmää. Kaikki kryptovaluutat, jotka täyttävät virtuaalivaluuttojen tarjoajista koskevan lain 2 § 1 määritelmän, kuuluvat samanlaisen sääntelyn piiriin, eikä kryptovaluuttoja ominaisuuksien puolesta eritellä verotuksen näkökulmasta toisistaan.⁷¹ Tähän kuuluvat myös tekstissä aikaisemmin esitellyt stablecointit, vaikka niiden arvo olisikin sidottu johonkin viralliseen valuuttaan.

Kryptovaluuttojen määrittely Suomen lainsäädännössä, virtuaalivaluuttojen palveluntarjoajia koskevan lain 2 § 1 mukaan:

Digitaalisessa muodossa olevaa arvoa

a) jota keskuspankki tai muu viranomainen ei ole laskenut liikkeeseen ja joka ei ole laillinen maksuväline;

b) jota henkilö voi käyttää maksuvälineenä; ja

c) joka voidaan siirtää, tallentaa ja vaihtaa sähköisesti.

Määritelmän perustella voi todeta, että on vielä suhteellisen epäselvää, millaisesta omaisuuslajista on kryptovaluuttojen kohdalla kysymys. Kryptovaluutat eivät ole KHO 2019/42 ratkaisun mukaan virallista valuuttaa eikä niitä voida pitää virallisina arvopapereina. Koska kryptovaluutat eivät ole virallista valuuttaa, velvollisuutta ottaa vastaan niitä maksuvälineenä ei ole. Niiden käyttöala kuuluu näin ollen osapuolten välisen sopimusvapauden piiriin.⁷²

3.2 Luovutusten verotus

Kryptovaluuttoja on pidetty korkeimman hallinto-oikeuden 2019/42 ratkaisun myötä Suomen tuloverotuksessa TVL 45 § mukaisena henkilökohtaisena omaisuutena. Näin ollen kryptovaluuttojen luovutuksissa sovelletaan omaisuuden luovutuksia koskevia

⁷¹ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 1.1

⁷² Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 1.1

säännöksiä.⁷³ Aikaisemmin kryptovaluuttoja ei pidetty TVL:n mukaisena omaisuutena vaan kryptovaluuttoja pidettiin vuoden 2013 vero-ohjeen mukaan CFD-sopimuksiin rinnastettavina käyttäjien välisenä sopimuksena.⁷⁴ CFD-sopimukset eli hinnanerosopimukset ovat johdannaisinstrumentteja, joissa on tavoitteena veikata kohde-etuuden tulevaisuuden hintaa, jolloin tuotto syntyy ajan kuluessa hinnanerosta.⁷⁵ KVL 2017/54 ratkaisu vahvisti vuoden 2013 verohallinnon tulkintaa ja totesi, että tapauksessa kyseessä ollut Ethereum kryptovaluutta on *lajiesineen kaltainen maksuväline* eikä sen vaihdannassa ole kyse käyttäjän henkilökohtaisen omaisuuden luovutuksesta TVL:n säännösten mukaisesti, vaan kyseessä on muun pääoman luovutus.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 2019/42 kuitenkin kumosi aikaisemmat tulkinnat ja totesi, että ei ole perustetta sille, etteikö kyseessä ollutta kryptovaluuttaa voisi pitää henkilökohtaisena omaisuutena, sillä omaisuuden käsite on laaja ja voi käsittää myös *aineettomat varallisuuspitoiset oikeudet*. Ratkaisu oli näin ollen merkittävä kryptovaluuttojen verotuksen kannalta. Ratkaisussa todettiin myös, että kryptovaluutat eivät ole virallisia maksuvälineitä, eikä niitä voida pitää virallisina arvopapereina. Näin ollen kryptovaluutat ovat käyttäjän henkilökohtaista omaisuutta, jota voi sopimalla käyttää maksuvälineenä. Ne eivät kuitenkaan ole KHO:n ratkaisussa todetusti käyttäjien välinen sopimus, joka oli aikaisemmin verohallinnon tulkinta.

KHO:n kyseisessä ratkaisussa todetaan myös, että kryptovaluutat eivät ole digitaalisia hyödykkeitä, koska niillä ei ole omistajalleen tuottamaa *hyödykearvoa*, vaan kyseessä on enemmänkin maksuväline. Tulkinta on kuitenkin osittain ristiriitainen, sillä kuten aikaisemmin esiteltyjen kryptovaluuttojen osalta voi huomata, joillakin kryptovaluutoilla on käyttäjilleen selkeää konkreettista hyötyä, arvonnousun odotuksen tai maksuvälineenä hyödyntämisen lisäksi.

⁷³ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 1.2

⁷⁴ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2013. Luku 2.1.1

⁷⁵ Kaupankäynti CFD-sopimuksilla ja CFD-sopimusten verotus Suomessa, 2017.

Kryptovaluuttojen kuuluessa omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin, on hankintameno-olettaman hyödyntäminen mahdollista TVL 46 § mukaisesti. Myös pienet luovutusvoitot ovat verovapaita TVL 48 § mukaisesti, tarkoittaen alle tuhannen euron vuotuisia luovutusvoittoja. Kryptovaluutat eivät ole tavan omaista koti-irtaimistoa, joten 5000 euron verovapaussäntöä ei voi kryptovaluutoissa hyödyntää TVL 48 § 2 mukaisesti.

Kryptovaluuttojen luovutuksista syntyvät luovutustappiot ovat täysimääräisesti vähennyskelpoisia TVL 50 § mukaisesti. Ennen vuotta 2019 kryptovaluuttojen myynnistä aiheutuneita tappioita ei voinut vielä vähentää verotuksessa. Tämä aiheutti näin ollen veronmaksajan kannalta selvää epäsymmetriaa verotukseen, koska voitot olivat kuitenkin veronalaisia, eikä näin ollen vastannut hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia.⁷⁶

Kryptovaluuttoja ei pidetä virallisina arvopapereina, eivätkä ne näin ollen lähtökohtaisesti kuulu arvopaperimarkkinalain sääntelyn piiriin. Näin ollen kryptovaluuttoja koskevat täydelliset menetykset eivät ole virallisten arvopapereiden tavoin yksityishenkilöllä vähennyskelpoisia, kun tarkastellaan konkurssin omaisia tilanteita.⁷⁷

Kryptovaluuttojen luovutukset ovat Suomessa verotettavaa pääomatuloa. Verotus realisoituu aina kun kryptovaluuttaa käytetään eli vaihdetaan mihin tahansa viralliseen valuuttaan, käytetään palveluiden tai tavaroiden ostoon tai vaihdetaan johonkin toiseen kryptovaluuttaan.⁷⁸ Ennen vuotta 2018 kryptovaluutan vaihto toiseen ei vielä ollut verotuksen realisoiva tapahtuma, vaan kryptovaluuttoja oli mahdollista vaihtaa toiseen kryptovaluuttaan ilman veroseuraamusta. Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisu 18/0426/3 toi kuitenkin merkittävän esityksen aiheeseen. Ratkaisun mukaan henkilöllä

⁷⁶ Stellato & Lehmusojä, 2018. Virtuaalivaluuttojen verotus hakee muotoaan, kohta: Epäsymmetrisen verokäsittelyn seurauksia

⁷⁷ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Arvopaperien luovutusten verotus, luku 24.1

⁷⁸ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 1.2

on vaihdon yhteydessä mahdollisuus hyötyä kryptovaluutan arvonnoususta, jolloin hänellä on muun muassa mahdollisuus ostaa lisää uutta kryptovaluuttaa. Näin ollen myös kryptovaluutan vaihtoa toiseen tulee pitää verotuksen realisoivana tapahtumana, koska henkilöllä on mahdollisuus hyötyä siitä taloudellisesti.

Kryptovaluuttojen kaupankäynnin verotuksessa käytetään osakkeiden myynnistä tuttua FIFO (first in first out) periaatetta.⁷⁹ Veronmaksun osalta kryptovaluutoista aiheutuvien tulojen verotus perustuu tällä hetkellä täysin verovelvollisen omaan ilmoitusvelvollisuuteen.⁸⁰ Kryptovaluutat eivät ole virallisia arvopapereita, joten viranomaisten ja palveluntarjoajien välillä ei ole olemassa olevaa sääntelyä tai sopimuksia, jotka mahdollistaisivat asiakkaiden transaktio tietojen jakamisen. Koska kryptovaluutat eivät ole virallisia arvopapereita, pitää myös jokainen transaktio ilmoittaa erikseen verottajalle erillisellä ilmoituslomakkeella.⁸¹ Oikeiden transaktioiden merkitseminen ja veron määrän selvittäminen jää näin ollen verovelvolliselle itselle. Verohallinnolla on tähän käyttöön olemassa FIFO laskuri, jonka avulla henkilöllä on mahdollista laskea kryptovaluuttojen kaupankäynnistä aiheutuvaa veronmäärää.⁸² Kyseessä on kuitenkin tavallinen Excel tiedosto ja vaatii suhteellisen hyvää tietoteknistä osaamista sekä transaktioiden tarkkaa seuranta, jotta tiedot ja veronmäärä olisivat mahdollisimman oikein. Kyseinen käytäntö on varsinkin useita transaktioita toteuttavilla haasteellinen. Nykyinen menettely tuokin merkittäviä käytännön haasteita niin verovelvolliselle kuin myös veronsaajalle. Kehitys kyseisen aiheen osalta on hyvin alkuvaiheessa eikä valitettavasti vastaa tällä hetkellä markkinan vaatimuksia.

⁷⁹ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 3.4

⁸⁰ Ilmoita virtuaalivaluutoista saadut tulot, 2022. Vero.fi

⁸¹ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.8

⁸² Kryptovaluuttojen FIFO-laskuri, vero.fi

Luovutusten verotus on kehittynyt seuraavasti vuosien aikana:

- Ennen vuotta 2013 kryptovaluuttojen luovutuksille ei ollut lainkaan sääntelyä. Verohallinto antoi tällöin aiheesta ohjeistuksen, jonka mukaan kryptovaluuttojen vaihto viralliseen valuuttaan ja käyttö palveluiden ja tavaroiden ostoon todettiin verotuksen realisoivaksi tapahtumaksi. Kryptovaluutan vaihtoa toiseen ei todettu vielä verotuksen realisoivaksi tapahtumaksi. Kryptovaluuttojen luovutustappiot eivät olleet vähennyskelpoisia, sillä kryptovaluutat tulkittiin CFD sopimusten kaltaisiksi sijoitusinstrumenteiksi ja käyttäjien väliseksi sopimukseksi.
- Vuonna 2018 HAO 18/0426/3 ratkaisun myötä virtuaalivaluutan vaihto toiseen todettiin verotuksen realisoivaksi tapahtumaksi. Luovutustappioiden vähentäminen ei kuitenkaan ollut vielä mahdollista, sillä kryptovaluutat tulkittiin edelleen käyttäjien väliseksi sopimukseksi, eikä näin ollen kuulunut omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin.
- Vuonna 2019 KHO:n 2019/42 ratkaisun myötä kaikkia kryptovaluuttoja pidetään TVL:n säännösten mukaisena henkilökohtaisena omaisuutena, jolloin kryptovaluuttojen luovutuksissa noudatetaan omaisuuden luovutuksia koskevia säännöksiä. Näin ollen luovutustappiot tulivat täysimääräisesti vähennyskelpoisiksi, kryptovaluuttojen luovutuksissa on mahdollista käyttää hankintameno-olettamaa sekä kryptovaluutat kuuluvat pienten luovutusvoittojen verovapauden piiriin.
- Vuonna 2020 verohallinto päivitti jälleen ohjettaan, mutta uutta henkilöverotukseen vaikuttavaa oikeuskäytäntöä ei ollut tässä vaiheessa syntynyt ja muutoksia tehtiin ainoastaan elinkeinonharjoittajia koskevaan tulonlähdejaotteluun.

3.3 Louhinnan ja steikkauksen verotus

Suomessa ei tällä hetkellä ole lainsäädäntöä tai tuomioistuinratkaisuita koskien proof of work tai proof of stake protokoliin mukaista ansaintaa. Proof of work konsensusprotokolan eli louhinnan mukaista ansaintaa kohdellaan Suomessa verohallinnon tulkinnan mukaan ansiotulona. Louhinnassa ei ole verohallinnon mukaan kyse varallisuuden kerryttämästä tulosta, koska tietokoneen laskentatehoa hyödynnetään tuottamaan uusia kryptovaluuttayksiköitä sattumanvaraisesti. Näin ollen kyseessä ei katsota olevan sijoitetun varallisuuden kerryttämää tuloa.⁸³ TVL 61 § mukaisesti kyseessä on muu tulo kuin pääomatulo, jos se ei ole varallisuuden kerryttämää. Louhinnan kautta saadut tuotot tulevat veronalaiseksi sillä hetkellä, kun henkilö saa ansaitut kryptovaluutat haltuunsa.⁸⁴

Proof of stake -protokolan eli steikkaamisen avulla ansaittuja kryptovaluuttoja tulkitaan tuloverotuksessa vastavuoroisesti pääomatuloksi. Kuten aiemmin tekstissä on esitelty, on kyseessä toiminto, jossa verkon käyttöön lukitulla kryptovaluuttamäärällä on mahdollisuus ansaita lisää vastaavaa kryptovaluuttaa. Näin ollen verohallinto katsoo, että kyse on varallisuuden kerryttämästä tulosta. Steikkaamisen kautta ansaitut kryptovaluutat tulevat louhinnan tavoin veronalaiseksi sillä hetkellä, kun henkilö saa ansaitut kryptovaluutat haltuunsa.⁸⁵

Louhinnan ja steikkauksen verotuskysymykset ovat aiheuttaneet Suomessa suhteellisen paljon keskustelua. Keskustelua on syntynyt pääosin siitä, kuuluko proof of workin mukaista louhintaa verottaa ansiotulona vai onko kyseessä pääomatuloa proof of staken tavoin. Perustelut louhinnan ansiotulona verottamiseen on kryptovaluuttojen markkinakehitystä silmällä pitäen suhteellisen vanhat. Louhinnan ansiotulona verottaminen on perusteltu ensimmäisen kerran vuoden 2013 vero-ohjeessa ja saman suuntaista perustelua käytetään edelleen vuoden 2020 ohjeessa.

⁸³ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.5.1

⁸⁴ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.5.1

⁸⁵ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.5.2

Verohallinnon määritelmän mukaan proof of workin mukaisessa toiminnassa on kyse siitä, että *louhinnaksi* kutsutulla menetelmällä verkon jäsen voi hankkia uusia virtuaalivaluuttayksiköitä luovuttamalla verkoston käyttöön tietokoneensa laskentatehoa, sekä, uusia virtuaalivaluuttoja jaetaan järjestelmään osallistuvien kesken käytännössä sattumanvaraisesti.⁸⁶ Määritelmien perusteella on tulkinnanvaraista, että miksi verohallinto päättyy kyseisen argumentoinnin perustella ansiotuloverotukseen.⁸⁷ Käytännössä samalla argumentilla olisi mahdollista perustella myös kohteen kuulumista pääomaverotuksen piiriin. Sillä TVL 61 § 2 mukaan ansiotuloa on muu tulo kuin pääomatulo, jota on pääosin työsuhteen kautta saatu palkka tai muu siihen rinnastettava tulo.

Verohallinnon määritelmän perusteella sattumanvaraisuus on yksi ansiotuloksi määrittävä tekijä. Kyseinen argumenttina on kuitenkin hieman harhaanjohtava. Kuten tämän tekstin kappaleessa 2.2.2 on tullut esille, perustuu lohkojen luonnin palkkion todennäköisyys tietokoneen laskentatehon määrään eli käyttäjän tietokoneen tai laajemman tietokoneverkon tehokkuuteen, jolloin ei voida puhua täysin sattumanvaraisesta palkkiosta. Kyseisen toteaa myös Keskitalo tekstissään *Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloa (2022)?*⁸⁸

Kyseinen ilmiö on lisäksi nähtävissä pääomatulona verotettavan proof of staken mukaisessa ansainnassa. Suuremmalla kryptovaluutan talletusmäärällä on suurempi mahdollisuus lohkojen luonnista syntyviin palkkioihin, vaikka lähtökohtaisesti myös steikkauksessa on kyse sattumasta mille *staking poolille* lohkojen luonti ja siitä aiheutuvat palkkiot kohdistuvat. Molemmissa protokolissa tietokoneen automatisoitu algoritmi tuottaa käyttäjälle uusia kryptovaluutta yksiköitä eikä kummassakaan ansaintamallissa käyttäjä itse tee osallistumisen lisäksi muita toimintoja, joten kyse on tällöin passiivisesta tulon ansainnasta. Suomen lainsäädännön perusteella louhintaa on

⁸⁶ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.5.2

⁸⁷ Keskitalo, 2022. Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloa? s. 6

⁸⁸ Keskitalo, 2022. Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloa? s. 6

tällöin hankala nähdä ansiotuloksi, kun vertaa tuloverolain ansiotulon ja pääomatulon määritelmiä.

Keskitalo pureutuu tekstissään *Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloo* tarkemmin proof of workin takana oleviin yksityiskohtiin ja pohtii miksi Suomen verohallinnon mukaan kyseessä ei ole pääomatulon mukainen verotus. Keskitalon pohtii, miksi louhintaan käytettävää tietokonetta tai muuta louhintaan vaadittua laitetta ei pidetä varallisuutena, eikä louhinnan kautta ansaittuja kryptovaluuttoja varallisuuden kerryttämänä tulona.⁸⁹ Sillä kyse on tietokoneen automaattisesti tekemistä toiminnoista eikä vaadi henkilöltä minkäänlaista fyysistä osallistumista itse louhintaan, kuten ei myöskään jo pääomatulona verotettavan proof of staken kohdalla.

Käytännönesimerkiksi Keskitalo rinnastaa louhinnan auton tai muun omaisuuden lainaamiseen. Auto vastaa louhinnassa käytettävää tietokonetta ja tietokoneen käyttämä sähkönkulutus auton käyttämää polttoainetta.⁹⁰ Keskitalon mukaan verohallinnon tulkinta ansiotuloverotukseen kuuluvuudesta on näin ollen ongelmallinen, eikä ansiotuloverotukseen kuulumisen ole hänen mukaansa riittävästi perusteltu. Sillä louhintaan käytettävän tietokoneen laskentatehon lainaamista voisi pitää pääomatulona ajoneuvon lainaamisen tavoin.

Verohallinnon argumentointi proof of workin osalta osoittaa, että sääntelevän tahon tietoisuus kyseessä olevasta teknologiasta ei vielä ole riittävällä tasolla. Lisäksi perustelut ovat kyseisen konsensusprotokolan osalta tehty kryptovaluuttojen markkinakehityksen alkuvaiheessa, jonka jälkeen tietoisuus teknologiasta on kasvanut merkittävästi.

⁸⁹ Keskitalo, 2022. *Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloo?* s. 8

⁹⁰ Keskitalo, 2022 *Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloo?* s. 7

3.4 Kryptovaluuttalainat

Suomessa ei tällä hetkellä ole määriteltynä sääntelyissä erikseen DeFi markkinaan liittyviä kryptovaluuttalainoja ja -vakuuksia koskevia kysymyksiä. Yleisesti lainankorkotuloja verotetaan Suomessa pääomatulona,⁹¹ jos kryptovaluuttojen kohdalla käytetään samanlaista päätelmää, on kyseessä tällöin saman kaltainen menettely kuin proof of stake protokolan mukaisessa ansainnassa. Tulkinnanvaraista lainaamisesta on kuitenkin se, että voidaanko lainanantohetkeä tulkita omaisuuden luovutukseksi, jolloin luovutusvoittovero tulisi kysymykseen. Muun muassa Ruotsin verotuomioistuin tulkitsee asian näin, jota käsitellään tarkemmin tekstin kappaleessa 4.3.

Keskitalon toisen tekstin *Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa* (2022) mukaan kryptovaluuttalainojen kohdalla tulisi tarkastella myös sitä, onko kyseessä lainan sijaan kyse vuokrasta vai luovutuksesta.⁹² Tarkasteltavaa hänen mukaansa on se, tulkitaanko kryptovaluuttalainoja velkakirjan omaisiksi saamissuhteeksi, jolloin kryptovaluutan omistussuhde muuttuu velkakirjan tavoin vai vastavuoroisesti nähdäänkö kyseessä olevan osapuolten välinen vuokrasuhde.⁹³

Kryptovaluuttojen lainauspalveluissa on lähtökohtaisesti kyse siitä, että käyttäjä asettaa kryptovaluuttansa palveluntarjoajalle osaksi suurempaa lainausverkostoa, josta palveluntarjoaja lainaa kryptovaluuttoja eteenpäin. Tästä näkökulmasta kryptovaluuttalainoja ei välttämättä olisi aiheellista pitää kryptovaluuttojen lainoja luovutuksena käyttäjän osalta, sillä kyseessä on hyvin samankaltainen toiminto kuin proof of stake mukaisessa ansainnassa, jolloin sijoittajan näkökulmasta toiminnot eivät ole juurikaan erilaisia.

⁹¹ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Korkotulojen verotus 2022. Luku 3.1.1

⁹² Keskitalo, 2022. *Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa*. s. 414

⁹³ Keskitalo, 2022. *Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa*. s. 415

Kryptovaluuttalainoja koskien ei ole Suomessa olemassa oikeuskäytäntöä eikä muuta sääntelyä, joten aihe on tällä hetkellä vahvasti spekulatiivisen pohdinnan tasolla. Jos kryptovaluuttoja tulkittaisiin KVL 1995/154 ratkaisun mukaisesti osakelainen tavoin, voisi kyseessä olla luovutusvoittoveron realisoiva tapahtuma. Kyseessä on kuitenkin EVL säännösten perusteella perusteltu tapahtuma, eikä esimerkiksi TVL:n puolelta löydy aiheeseen vastausta.⁹⁴ Kuitenkin kryptovaluuttojen kohdalla, nopean lainamarkkinan kehityksen vuoksi olisi aiheellista, että kyseinen osa-alue saisi Suomessa jonkin asteisia suuntaviivoja.

Antti Lehtimaja nostaa omassa tekstissään *Virtuaalivaluuttojen verotus (2022)* esille DeFi palveluihin liittyvien kryptovaluuttalainojen sääntelyn uupumisen. Hänen mukaansa verohallinnon ohjeistus on jäänyt kyseisen kryptovaluuttasegmentin osalta markkinakehityksestä jälkeen, sillä kryptovaluuttalainoihin liittyvät kysymykset tulisi kuulua nykyisten markkinavaatimusten mukaisesti kryptovaluuttoja koskevaan vero-ohjeistukseen.⁹⁵

3.5 Maksuväline ja rahoitusväline Suomen lainsäädännössä

3.5.1 Maksuväline

Kryptovaluutoille ominaiset piirteet voi todeta keskittyvät pääosin maksuvälineen sekä rahoitusvälineen välille. On näin ollen aiheellista tarkastella sitä, kuinka kyseisiä omaisuuslajeja verotuksellisesti Suomessa kohdellaan.

Maksuvälineellä tarkoitetaan yleisesti välinettä, jolla helpotetaan vaihdannan tekemistä. Valtioiden keskuspankkien liikkeelle laskemia valuuttoja voidaan pitää yleisimpinä maksuvälineinä. EU:n jäsenvaltiot ovat yhdessä päättäneet, että niiden jäsenmaiden laillisena maksuvälineenä toimii euro. Käytännössä tällä tarkoitetaan euron seteleitä ja metallirahoja. Vaikka Suomen ja EU:n lainsäädännössä määritetään

⁹⁴ Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. s. 412; Lehtimaja, 2022. s. 77

⁹⁵ Lehtimaja, 2022. s. 78.

laillinen maksuväline fyysisiksi euroiksi, se ei pois sulje sitä, että jonkin muun maksuvälineen käyttäminen olisi laitonta, käytännössä tällä tarkoitetaan tilirahaa käyttäviä pankkikorttimaksuja.⁹⁶

Virallisesta maksuvälineestä puhuttaessa puhutaan yleisesti rahasta. Rahan perustehtävä on toimia vaihdannan välineenä sekä arvon säilyttäjänä. Yleisen määritelmän mukaan raha on aina velkaa, sillä se on keskuspankin liikkeelle laskemaa varallisuutta eli lainaa talletuspankille.⁹⁷ Näin ollen kryptovaluuttojen lähtökohdat ovat hieman erilaiset, sillä kryptovaluuttoja ei luoda oheisenlaisella lainaperiaatteella.

Rahasta itsessään ei ole juurikaan Suomen laissa kirjoitettu, mutta Suomen rikoslain Luvun 37 15 § 1 mukaan rahalla tarkoitetaan lähtökohtaisesti:

” seteleitä ja metallirahoja, jotka Suomessa tai muussa maassa ovat virallisesti käyviä maksuvälineitä.”

Maksuvälineellä vuorostaan tarkoitetaan rikoslain luvun 37 15 § 2 mukaan:

”aineetonta tai aineellista suojattua välinettä, tietoteknistä ohjelmaa tai tunnistamistietoa tai muuta vastaavaa yksilöivää tietoa taikka niiden yhdistelmää, joka ei ole rahaa ja jotka yksin tai yhdessä mahdollistavat sen, että haltija tai käyttäjä voi siirtää rahaa tai rahallista arvoa.”

Rikoslain luvun 37 15 § 5 mukaan maksuvälineellä voidaan tarkoittaa myös virtuaalivaluuttoja virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain 2 § 1 mukaisesti. Suomen sääntelyn mukaan on siis suhteellisen selkeää, että kryptovaluutat ovat ainakin maksuvälineitä, mutta niillä ei ole virallisen valuutaan asemaa siinä merkityksessä kuin virallisesta rahasta yleisesti mielletään.

⁹⁶ Hedman & Nieminen, 2017. s. 5

⁹⁷ Suomen Pankki, Mitä raha on? Viitattu 5.10.2022

Kun tarkastellaan laillisen maksuvälineiden eli valuuttojen verotusta, on valuuttakurssimuutoksista aiheutuneet tulot Suomessa verotettavaa pääomatuloa. Jos luonnollisen henkilön valuuttakurssivoitot ovat kuitenkin alle 500e vuodessa ja ne eivät liity tulonhankkimistoimintaan, ovat tulot tällöin verovapaita TVL 53 § 8 mukaisesti.⁹⁸ Koska kryptovaluutat eivät ole virallisia maksuvälineitä KHO 2019/42 ratkaisussa todetulla tavalla, ei oheisia verovapaussäännöksiä voida kryptovaluuttojen kohdalla hyödyntää.

Merkittävä käytännön ero kryptovaluuttojen ja virallisten valuuttojen käytön välillä on kryptovaluuttojen luovutusten ilmoitusvelvollisuus veroilmoituksella jokaisessa käyttötilanteessa erikseen. Vastaava menettelyä ei luonnollisesti ole, kun henkilö käyttää palveluiden tai tavaroiden ostoon jotain virallista maksuvälinettä. Virallisen maksuvälineen määritelmät ovat kuitenkin tilirahan yleistymisen jälkeen hieman hämärtyneet ja kryptovaluuttojen yleistyessä, voi virallisen maksuvälineen määritelmä hämärtyä entisestään.

3.5.2 Rahoitusväline

Rahoitusvälineellä tarkoitetaan instrumenttia, jota käytetään pääasiassa varojen hankkimiseen, ja jonka hankintaan kohdistuu odotus tulevaisuuden tuotoista tai arvonnoususta. Sijoituspalvelulain 14 § mukaan rahoitusvälineitä ovat muun muassa arvopaperimarkkina-alaissa määritetyt arvopaperit, erilaiset johdannaissopimukset kuten optiot ja termiinit sekä aikaisemmin tekstissä esille nousseet CFD-sopimukset. Rahoitusvälineiden kuten arvopapereiden voitollisissa luovutuksissa on kyse pääomaverotuksen realisoivasta luovutuksesta.⁹⁹

Suurin osa rahoitusvälineistä kuuluvat Suomessa omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin, jolloin TVL:n mukaiset omaisuuden luovutuksia koskevat säännökset

⁹⁸ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Korkotulojen verotus 2022. Luku 3.1.4

⁹⁹ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Arvopapereiden luovutusten verotus, luku 2.2

ovat voimassa. Kaikki rahoitusvälineet eivät kuitenkaan kuulu omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin, esimerkkinä CFD sopimukset, joidenka vähennyskelvottomuus todettiin KHO 2010/74 ratkaisussa. Näin ollen rahoitusvälineen luonteella on vaikutusta siihen kuuluko se omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin. Kryptovaluuttojen kohdallakin voisi näin ollen olla aiheellista tarkastella sitä, täyttyykö henkilökohtaisen omaisuuden määritelmät kaikkien kryptovaluuttojen tai kauppatilanteiden kohdalla vai ovatko jotkut kryptovaluutat tai kauppatilanteet aikaisemman verohallinnon tulkinnan mukaisesti CFD-sopimusten kaltaisia. Esimerkkinä kryptovaluuttapörssissä sijaitsevat kryptovaluutat tai sijoitusinstrumentit, joiden omistusta määrittävä private key ei ole käyttäjän faktisesti omistama.¹⁰⁰

Virallisten arvopapereiden luovutuksia ei tarvitse erikseen ilmoittaa veroilmoituksella, ellei esitäytetyissä veroilmoituksesta ilmene virheitä tai puutteita. Tämä siksi, että verohallinto saa pankeilta ja rahastoyhtiöltä tiedot henkilön omistuksista ja luovutuksista.¹⁰¹ Kryptovaluuttojen kohdalla sama menettely ei ole mahdollista koska kryptovaluutat eivät varsinaisesti kuulu arvopaperimarkkinalain sääntelyn piiriin, jolloin viranomaisten saamat tiedot käyttäjien transaktioista tai omistuksista ei ole virallisten arvopapereiden kaltaisen menettelyn tasolla.

Rahoitusvälineillä kuten osakkeella on sen liikkeenlaskijan toimesta jokin tavoite rahoituksen keräämisestä. Kryptovaluuttojen kohdalla voi kyseisen seikan osalta nähdä eroja, esimerkkinä älysopimus pohjaisten kryptovaluuttojen liikkeelle lasku verraten Bitcoinin syntyyn. Kuten kappaleessa 2.3 esitetty, tuotetaan bitcoineja tietokoneen laskentatehon pohjalta louhimalla eikä tällöin tietyn tahon liikkeelle laskemana kuten osassa kryptovaluutoissa on yleistä, hyödyntämällä IPO rahoitukseen verrattavia ICO (initial coin offering) tilanteita. Näin ollen kryptovaluuttojen väliset erot näkyvät sekä

¹⁰⁰ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Arvopapereiden luovutusten verotus, luku 24.1

¹⁰¹ 9A Arvopapereiden luovutusvoitot ja -tappiot, täyttöohje. Ver.fi

käyttötarkoituksen ja hankinnan syyn osalta, mutta myös kryptovaluuttojen liikkeelle laskun ja luonnin osalta.

Kryptovaluuttojen osalta on aiheellista tarkastella myös korkotulojen verotusta. Korolla tarkoitetaan TVL 33 § mukaisesti *korkoa tai muuta siihen rinnastettavaa hyvitystä sijoitetulle summalle*. Muutoin koron käsitettä ei ole Suomen lainsäädännössä tarkemmin määritelty.¹⁰²

Suomessa luonnollisella henkilöllä voi olla erilaisia korkotuloja, joita ovat lähdeveron alaiset korkotulot, tuloverotuksessa veronalaiset korkotulot sekä verovapaat korkotulot. Lähdeveron alaisia korkotuloja ovat pankkitalletusten korot sekä yleisölle tarjottujen joukkovelkakirjalainojen korot. Näitä verotetaan tulon suuruudesta riippumatta aina kiinteään 30 % veroasteen mukaan.¹⁰³ On hyvin epätodennäköistä, että kryptovaluuttoja voisi tulkita lähdeveron piiriin, mutta nopean sääntelyn kehityksen vuoksi se ei kuitenkaan ole tulevaisuudessa mahdotonta, ottaen huomioon kryptovaluuttojen lainamarkkinan kehityksen sekä kryptovaluuttojen mahdollisen aseman tulevaisuudessa virallisina maksuvälineinä.

Tuloverolain alaisia korkotuloja ovat kaikki muut korkotulot kuin lähdeveron alaiset korkotulot ja verovapaat korkotulot. Näitä ovat muun muassa lainojen korot ja valuuttakurssivoitot. Myös joukkovelkakirjalainojen korot kuuluvat tuloverolain alaisiksi, mikäli ne eivät ole yleisölle tarkoitettu.¹⁰⁴ Tuloverolain alaisia korkotuloja verotetaan normaalin pääomaverotuksen mukaan.

3.6 Kryptovaluuttojen sääntely EU tasolla

EU tasolla kryptovaluuttojen virallinen sääntely keskittyy tällä hetkellä pääosin viidennen rahanpesu direktiivin sisältämiin ohjeistuksiin. Kryptovaluuttojen verotuksen

¹⁰² Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, korkotulojen verotus 2022. Luku 1.0

¹⁰³ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Korkotulojen verotus 2022. Luku. 1.0 & 2.1

¹⁰⁴ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Korkotulojen verotus 2022. Luku 3.0

näkökulmasta merkittävintä on seurata MiCa sääntelyn kehitystä, sillä sen myötä voi olla nähtävissä suurempia linjauksia kryptovaluutoista omaisuuslajina.

EU:n parlamentti on päässyt hiljattain eteenpäin kryptovaluuttojen sääntelyn edistämisessä. Uusimassa MiCa:n kehitys esityksessä halutaan tuoda kryptovaluutat syvemmin virallisen EU sääntelyn piiriin, jossa tärkeimpinä tavoitteina ovat sijoittajan suojan lisääminen, tarkempi sääntely virallisiin valuuttoihin linkittyvien stablecoinien käytölle sekä ohjeistus kryptovaluuttojen lainamarkkinalle.¹⁰⁵ Ranskan finanssiministeri Bruno Le Maire pitää tulevaa edistystä hyvin tarpeellisena, sillä kryptovaluuttojen sääntelyn tuominen MiCa:n piiriin selkeyttäisi ja vahvistaisi alan sääntelyä, sekä mahdollistaa samalla myös uuden omaisuuslajin innovoinnin EU:ssa, pitäen Eurooppaa houkuttelevana markkinana uusille toimijoille.¹⁰⁶

Maaliskuussa 2022 Euroopan Unionin parlamentti äänesti myös proof of work protokolan kieltämistä kokonaan EU alueella suuren energian kulutuksen vuoksi. Äänestys ei kuitenkaan mennyt sellaisenaan läpi, joka osaltaan kertoo ennemmin halusta kehittää uuteen markkinaan ratkaisuita kuin asettaa kieltoja.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Euroopan Unionin konsuli. Digital finance: agreement, 2022.; Crypto regulation: Lagarde proposes EU MiCA 2, 2022.

¹⁰⁶ Euroopan Unionin konsuli. Digital finance: agreement, 2022

¹⁰⁷ EU Parliament Publishes Report and Votes on “Proof of Work” in the Context of Sustainability, 2022.

4 Kansainvälinen vertailu

4.1 Kryptovaluuttojen määrittely ja luovutusten verotus

4.1.1. Ruotsi, Norja & Tanska

Ruotsin veroviranomaisen ratkaisun 2014-04-23 sekä Ruotsin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa HFD 2674-18 vahvistetusti, kryptovaluutat luokitellaan Ruotsissa muuksi omaisuudeksi, jolla on arvoa. Kryptovaluutat eivät ole luokiteltavissa viralliseksi valuutaksi, ulkomaan valuuttaan rinnastettavaksi valuutaksi tai arvopapereiksi.

Kryptovaluuttoja ei pidetä verotuksessa Suomen tavoin henkilökohtaisena omaisuutena, sillä HFD 2674-18 ratkaisun mukaan ne eivät kata Ruotsin tuloverolain henkilökohtaisen omaisuuden määritelmiä. Ratkaisussa käsitellään kryptovaluutta Bitcoinia, mutta siinä käsiteltävät päätökset koskevat myös kaikkia muita kryptovaluuttoja.

Näin ollen Ruotsissa ei eritellä erilaisia kryptovaluuttoja toisistaan, vaan kohdellaan kaikkia verotuksellisesti samana. Kryptovaluuttojen luovutukset kuuluvat Ruotsissa pääomaverotuksen piiriin.¹⁰⁸ Jokainen luovutustilanne on Suomen tavoin erikseen verotettava tapahtuma. Verotus realisoituu myös samoin kuin Suomessa, kun kryptovaluuttaa vaihdetaan viralliseen valuuttaan, vaihdetaan toiseen kryptovaluuttaan tai käytetään tavaroiden tai palveluiden ostoon.

Myös Norjassa luovutusten verotus on samanlainen kuin Ruotsissa ja Suomessa. Kryptovaluuttoja ei myöskään eritellä ominaisuuksien puolesta toisistaan vaan kaikkia kohdellaan verotuksellisesti samana.¹⁰⁹ Norjassa kryptovaluutat määritellään Ruotsista ja Suomesta poiketen hieman tarkemmin omaisuudeksi luokkaan *capital asset* eli

¹⁰⁸ Taxation of bitcoin and other so-called virtual currencies in the income category capital 2014-04-23, kohta 1.0

¹⁰⁹ The Norwegian tax administration, Selling digital currency; Schmidt ym. 2021. s. 508

rahoitusvälineeksi.¹¹⁰ Rahoitusvälineeksi määrittely ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kryptovaluuttoihin voidaan soveltaa virallisten valuuttojen tai arvopapereiden kaltaisia verovapautuksia tai muita erityisiä verosääntöjä. Norjassa on kuitenkin mahdollista, että myös yksityishenkilön kryptovaluuttakaupankäyntiä voidaan tulkita elinkeinotoiminnaksi, jos se on riittävän laajamittaista, jolloin mahdolliset verovapaussäännökset tulisivat kysymykseen. Satunnaista treidaamista ei kuitenkaan vielä katsota elinkeinotoimintaan rinnastettavaksi.¹¹¹

Muista Pohjoismaista poiketen, Tanskassa kryptovaluuttoja luokitellaan kolmeen eri kategoriaan:

- *Valuutaksi*
- *Rahoitusvälineeksi tai*
- *Rahoituspalveluksi.*¹¹²

Tanskan verotuomioistuimen päätöksen SKM2018.104.SR mukaan, kryptovaluutat ovat omaisuutta, jota voidaan pitää henkilökohtaisena omaisuutena irtainten esineiden tavoin.¹¹³ Kryptovaluuttoja ei voida kuitenkaan pitää virallisena valuuttana tai virallisiin finanssipalveluihin rinnastettavina palveluina.¹¹⁴

Tanskassa verotus kryptovaluuttojen luovutuksista realisoituu lähtökohtaisesti muiden pohjoismaiden kanssa samoin,¹¹⁵ Tanskassa lähtökohta henkilöverotuksessa kuitenkin on, että kaikki henkilön vuotuiset tulot liitetään henkilön nettotuloon ansiotulona verotettavaksi, sisältäen myös henkilökohtaisten omistusten myynnit.¹¹⁶

¹¹⁰ Schmidt ym. 2021. s. 508

¹¹¹ Schmidt ym. 2021 s. 509

¹¹² Schmidt ym. 2021. s. 249

¹¹³ Schmidt ym. 2021. s. 250

¹¹⁴ Schmidt ym. 2021. s. 249 & 251

¹¹⁵ Danish Tax agency, Cryptocurrencies (Bitcoins etc.) kohta: calculating your transactions

¹¹⁶ Denmark Individual Income determination, PWC worldwide tax summaries. 2022

Luovutustappioiden vähentäminen ei lähtökohtaisesti ole mahdollista muista omaisuuslajeista, vaan ainoastaan samankaltaisista kryptovaluutoista.¹¹⁷ Näin ollen kryptovaluuttojen luokittelut vaikuttavat lähtökohtaisesti siihen, miten laajasti sen luovutustappioita on mahdollista vähentää. Jos Suomessa käytettäisiin kryptovaluuttojen välillä eriävää luokittelua, tulisivat myös Suomessa mahdolliset vähennyskelpoisuudet uudelleen kysymykseen.

Tanskassa on myös merkitystä sillä, mihin tarkoitukseen kryptovaluutta on hankittu. Kryptovaluuttojen käyttäminen esimerkiksi vaihdannanvälineenä ei välttämättä realisoi verotusta, jos hankinnan tarkoituksena ei ole hyötyä arvon noususta eikä kryptovaluutan luonne ole sen mukainen. Tulkinnanvaraista on se, luokitellaanko kyseessä oleva kryptovaluutta spekulatiiviseksi sijoituskohteeksi, eli kohdistuuko sen hankintaan riski arvon muutoksista.

Tanskan veroviranomainen arvioi kryptovaluutan luonnetta ja spekulatiivisuutta oheisilla tukikysymyksillä:

- Mitä kryptovaluuttaa verovelvollinen on ostanut
- Mihin tarkoitukseen kryptovaluuttaa voi käyttää?
- Soveltuuko kryptovaluuttaa spekulatiiviseksi sijoituskohteeksi?
- Voiko kryptovaluutan myynnistä aiheutua voittoa?
- Mihin tarkoitukseen kryptovaluutta on hankittu?
- Onko verovelvollinen kryptovaluutan omistaja?¹¹⁸

Muiden pohjoismaiden kohdalla voisi olla aiheellista ottaa osittain mallia Tanskasta. Vaikka verotuskäytännöt ovat omaisuuden luovutuksissa eriävät, eivät luokittelut

¹¹⁷ Schmidt ym. 2021. s. 252; Danish tax agency, Cryptocurrencies (Bitcoins etc.) kohta: calculating your transactions

¹¹⁸ Danish Tax agency, Cryptocurrencies (Bitcoins etc.), Kohta: When your intention with buying cryptocurrencies is to gain a profit by selling the currencies (speculation)

esimerkiksi Suomessakaan olisi merkityksettömiä. Muun muassa henkilökohtaisen omaisuuden määritelmä voisi tulla tietyissä tilanteissa uudelleen tarkastelun kohteeksi.

4.1.2 Saksa & Ranska

Saksassa useat eri viranomaistahot ovat ottaneet kantaa kryptovaluuttojen verotukseen sekä eri kirjoitetuista säännöksistä löytyy kryptovaluuttojen verotukseen liittyviä ohjeistuksia. Muun muassa German income Tax Act, German Banking Act sekä German Federal Ministry of Finance ovat lisänneet ohjeistuksiinsa kryptovaluuttojen sääntelyyn.¹¹⁹

Saksan entinen talousministeri Peter Altmaier sekä entinen valtionvarainministeri ja nykyinen Saksan liittokansleri Olaf Scholz mainitsevat Saksan olevan kryptovaluuttojen ja lohkoketjuteknologian osalta maailman tasoisesti johtavassa asemassa. Saksan valtionvarainministeriön mukaan Saksan hallituksella on tavoitteena hyödyntää lohkoketjuteknologian tuomia mahdollisuuksia, sekä edistää sen avulla digitalisaation mukana tulevia muutoksia. Pääpainona muun muassa rahoitusalan innovaatioiden kehittäminen sekä investointien helpottaminen luomalla luotettavia sijoituskohteita.¹²⁰

Kryptovaluuttojen luokittelu *German Federal Financial Supervisory Authorityn* mukaan:

- Valuutat *currency*. Tähän kategoriaan kuuluvat kryptovaluutat, joiden pääasiallinen tarkoitus on toimia maksuvälineenä. Kategoria ei kuitenkaan saa virallisen valuutan asemaa, mutta on lähellä verrattavissa ulkomaan valuuttaan.
- Rahoitusvälineet *security*. Tähän kategoriaan kuuluvat kryptovaluutat, joiden omistusoikeus oikeuttaa erilaisiin oikeuksiin virallisten rahoitusvälineiden tavoin, kuten äänestysoikeuteen, korkotuottoihin tai osinkotuloihin.

¹¹⁹ Schmidt ym. 2021. s. 293

¹²⁰ German federal ministry of finance. German government adopts blockchain strategy, 2019

- Hyödykkeet *utility*. Tähän kategoriaan kuuluvat kryptovaluutat, joiden hallinta oikeuttaa tietynlaisiin hyötyihin tai oikeuttaa palveluluiden hankintaan.¹²¹

Saksassa on näin ollen luokitteluiden osalta vaikutusta siihen, miten tiettyä kryptovaluuttaa verotetaan. Osa kryptovaluutoista voidaan tulkita progressiivisen verotuksen piiriin ja osa vuorostaan kiinteän pääomaveron piiriin. Saksassa on verotuksen näkökulmasta eroa sillä, onko kyseessä rahoitusväline vai henkilökohtaisen irtaimen esineen myynti. Rahoitusvälineiden ja muiden pääomasijoitusten tuottoja verotetaan kiinteän pääomaveron mukaa, mutta esimerkiksi henkilökohtaisten irtainten esineiden kohdalla verotus on henkilön ansiotuloveron mukaan progressiivisesti.¹²² Lisäksi tappioiden vähennyskelpoisuus rahoitusvälineiden osalta ei ole mahdollista muiden omaisuuksien tappioiden kohdalla.¹²³ Oheinen menettely on näin ollen hyvä esimerkki Niskakankaan mainitsemasta yksityiskohtaisemmasta sääntelystä.¹²⁴

Ranskassa kryptovaluutat luokitellaan myös kolmeen eri kategoriaan:

- Aineettomat hyödykkeet
- Arvopareihin rinnastettavat tokenit
- Maksuväline tokenit.¹²⁵

Luokittelu eroaa hieman Saksasta, mutta on suhteellisen saman suuntainen. Jokaista kategoriaa kohdellaan verotuksellisesti kuten niihin rinnastettavia omaisuuslajeja. Näin ollen muun muassa arvopaperiksi määritetyt kryptovaluutat verotetaan arvopaperikaupan säännösten mukaisesti ja niin edelleen.¹²⁶

Luovutusvoitot lasketaan Ranskassa lähtökohtaisesti henkilön pääomatuloksi, Suomen tavoin. Jos kaupankäynti on kuitenkin riittävän laajamittaista, voidaan kaupankäynti

¹²¹ Schmidt ym. 2021. s. 294-295

¹²² Individual Income determination, Germany. PWC Worldwide tax summaries. Kohta: capital gains

¹²³ Individual Taxes on personal income, Germany. PWC worldwide tax summaries. Kohta: net income

¹²⁴ Niskakangas, 2011 s. 59

¹²⁵ Schmidt ym. 2021. s. 279

¹²⁶ Schmidt ym. 2021. s. 279

tulkita elinkeinotoiminnan harjoittamiseksi ja verotetaan progressiivisesti ansiotulona.¹²⁷

4.1.3 Italia

Italia poikkeaa selkeästi muista tässä työssä käytetyistä vertailumaista kryptovaluuttojen luokittelun osalta. Se pitää kaikkia kryptovaluuttoja henkilöverotuksessa ulkomaan valuuttaan rinnastettavana maksuvälineenä.¹²⁸ Kryptovaluuttoja tulkitaan verotuksessa toisin sanoen samoin, kuin harjoittaisi valuuttakauppaa esimerkiksi euron ja dollarin välillä tai käyttäisi palveluiden tai tavaroiden ostoon jotain ulkomaan valuuttaa.

Käytännössä ulkomaan valuutaksi rinnastaminen tarkoittaa Italiassa sitä, että kryptovaluutan luovutus on veronalainen ainoastaan silloin, kun verovelvollisen ulkomaan valuutan omistukset kryptovaluutat mukaan lukien ylittävät 51 645,69 euroa tapahtuman hetkellä ja vähintään seitsemän päivän ajan. Omistusten ollessa yli oheisen summan, ovat transaktiosta syntyvät valuuttakurssivoitot verotettavaa pääomatuloa virallisten valuuttakurssivoittojen tapaisesti.¹²⁹

Italian viranomaisilla on kyseiseen menettelyyn hyvin veropoliittinen syy, sillä menettelyn tarkoituksena on ulkomaalaisten sijoittajien houkuttelu Italiaan ja sitä kautta kryptovaluuttamarkkinan investointien lisääminen. Ulkomaan valuuttojen sääntelyyn rinnastaminen helpottaa Italian ulkopuolelta tulevaa rahaa sekä kannustaa kryptovaluutoilla tehtäviin investointeihin.¹³⁰ Kyseisessä menettelyssä on kuitenkin suuri vaara rahanpesun mahdollistamiseen tai muuhun rikolliseen toimintaan.

Oheinen käytäntö ulkomaan valuutan verotuksen suhteen on poikkeuksellinen ja omaa hyvin erilaiset lähtökohdat kuin esimerkiksi Suomeen verrattuna, jossa

¹²⁷ Schmidt ym. 2021. s. 279–280

¹²⁸ Schmidt ym. 2021 s. 424.

¹²⁹ Schmidt ym. 2021 s. 424.

¹³⁰ The Italian flat tax regime for new residents: An opportunity for crypto investors, 2022.

valuuttakurssivoittoja verotetaan vuotuisen 500 euron rajan mukaan ja hallussa olevan pääoman määrällä ei tähän ole merkitystä. Ulkomaan valuuttaan rinnastamisesta huolimatta kryptovaluutat eivät myöskään Italiassa saa virallisen valuutan asemaa.

Taulukko 1. Kryptovaluuttojen luokittelut valtiokohtaisesti

<p>Suomi: Digitaalista arvoa, joka luokitellaan henkilökohtaiseksi omaisuudeksi. Osapuolten keskenään sopima maksuväline. Ei kuitenkaan virallinen arvopaperi tai virallinen maksuväline.</p>
<p>Ruotsi: Digitaalista arvoa, luokitellaan muuksi omaisuudeksi. Ei kuitenkaan henkilökohtainen omaisuus, virallinen arvopaperi eikä virallinen maksuväline.</p>
<p>Norja: Rahoitusväline, ei kuitenkaan viralliseksi rahoituspalveluksi rinnastettavissa oleva palvelu tai virallinen maksuväline.</p>
<p>Tanska: Maksuväline, rahoitusväline tai rahoituspalvelu. Tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Ei kuitenkaan virallinen valuutta tai viralliseen finanssipalveluun rinnastettava rahoitusväline.</p>
<p>Saksa: Maksuväline, rahoitusväline tai hyödyke. Ei kuitenkaan virallinen maksuväline.</p>
<p>Ranska: Aineeton hyödyke, arvopaperi tai maksuväline. Ei kuitenkaan virallinen maksuväline.</p>
<p>Italia: Ulkomaan valuuttaan rinnastettava maksuväline, ei kuitenkaan luokitella viralliseksi valuutaksi.</p>

4.1.4 Vertailu Suomeen

Kun tarkastellaan tämän tekstin kappaleessa 2 esitettyjä kryptovaluuttoja, voi edellä käsiteltyjen valtioiden väliset tulkintaerot todeta olevan aiheellisia. Kryptovaluuttojen moninaiset ominaisuudet vaikuttavat siihen, miten kunkin valtion viranomaiset kryptovaluutat omaisuuslajina tulkitsevat. Lisäksi kansallisen tason sääntelyt perinteisiä

omaisuuslajeja koskien vaikuttavat siihen, millaiseksi kryptovaluutat nähdään verotuksen näkökulmasta.

Pohjoismaat ovat Tanskaa lukuun ottamatta suhteellisen yksimielisiä siinä, että kryptovaluuttoja ei verotuksessa eritellä toisistaan. Päälimmäisenä huomiona Pohjoismaiden osalta on se, että kaikkia henkilön omaisuuden luovutusvoittoja kohdellaan lähtökohtaisesti samalla tavalla pääomatulona verotettavana, jolloin tämän osalta ei tulkintaeroja pääse syntymään. Kun tarkastelee kryptovaluuttojen määrittelyihin liittyviä oikeustapauksia, on käsitellyissä ratkaisuissa yhteistä se, että ratkaisussa kohteena olevan kryptovaluutan mukainen päätös rinnastetaan automaattisesti myös muihin kryptovaluuttoihin. Tästä esimerkkinä Suomen KHO 2019/42 ratkaisu koskien Ethereumia sekä Ruotsin HFD 2674-18 ratkaisu koskien Bitcoinia. Kun tarkastelee kryptovaluuttoihin liittyviä erinäisiä ominaisuuksia nykypäivänä, ei asia ole kuitenkaan näin yksiselitteinen, että yhden tietyn kryptovaluutan perusteella tapahtuneet tulkinnat pätsivät myös kaikkiin muihin kryptovaluuttoihin.

Keski-Euroopan valtiot Saksa ja Ranska pitävät yhtenäistä linjaa siitä, että kryptovaluutat nähdään aiheelliseksi erotella ominaisuuksien puolesta toisistaan. Myös Tanskalla on olemassa oma luokittelunsa kryptovaluutoille, mutta eroaa hieman edellä mainituista. Merkittävin tekijä eritellä kryptovaluutat toisistaan johtuu oletettavasti kansallisten verotuskäytäntöjen eroista koskien eri omaisuuslajien luovutusten verotusta. Saksassa on selkeästi aiheellisempaa luokitella erilaisia kryptovaluuttoja kuin Suomessa, johtuen rahoitusvälineiden ja muiden henkilökohtaisten omistusten eriävästä verokohtelusta. Myös Tanskassa on merkittävä vaikutus luokittelulla, kun tarkastellaan verotusta luovutustappioiden vähennyksien osalta tai ei-spekulatiivisen instrumentin käyttöä maksuvälineenä.

Toisin on kuitenkin Ranskassa, jossa lähtökohtaisesti luovutusvoittoja verotetaan pääomatulona Suomen tavoin, mutta kryptovaluuttojen luokittelulle nähdään kuitenkin

tarvetta. Tutkimuksen perustella ei kuitenkaan löytynyt luotettavaa lähdettä siitä, miten oheisissa valtioissa kryptovaluuttojen keskinäistä erottelua tehdään. Oletettavasti kyse on hyvin tapauskohtaisesta tarkastelusta, kuten Tanskan veroviranomaisen hyödyntämä tarkistuslista osoittaa.

Italian tapa tulkita kaikki kryptovaluutat ulkomaan valuuttaan rinnastettavaksi voi olla ajatuksena Suomen osalta hieman kaukainen. Mutta tiettyjen kryptovaluuttojen osalta tai tietyissä tilanteissa ei kuitenkaan poissuljettu mahdollisuus tulevaisuudessa. Sillä myös Saksan ja Ranskan malleista löytyy määritelmä ulkomaan valuuttaan läheisesti rinnastuviin kryptovaluuttoihin. Lisäksi Saksan ja Ranskan ollessa suhteellisen vaikutusvaltaisina EU:n jäsenmaina vaikuttamassa EU:n suuntaviivoihin, voi kyseinen tulkintasuunta tulevaisuudessa olla myös tästä näkökulmasta huomion arvoisen.

Tämän tekstin kappaleessa 2.6.4 lyhyesti esille nostettu Yhdysvaltojen tapa pitää kryptovaluutat pääsääntöisesti digitaalisena hyödykkeenä eroaa hieman Euroopassa käytetyistä luokittelusta.¹³¹ Muun muassa Suomen KHO 2019/42 ratkaisussa todetaan, että kryptovaluuttoja ei voi tulkita hyödykkeeksi niiden hyödykearvon puuttuessa. Tämän aiheen osalta KHO:n perustelun voi todeta olevan kuitenkin vanhahtavat, sillä kuten aikaisemmin todettu, on osalla kryptovaluutoista selkeää hyödykearvoa, niiden tuoden sen haltijalle muutakin hyötyä kuin arvon nousun odotuksen tai vaihdannanvälineen ominaisuuden.

Yhdysvalloissa keskustelu viranomaistasolla kryptovaluuttojen luokitteluita koskien on muutoinkin Eurooppaa kiivaampaa. Eri virastojen välillä on eriäviä näkemyksiä siitä, miten kryptovaluuttoja tulisi luokitella. USA:n veroviranomainen IRS tulkitsee kryptovaluuttoja, kuten Bitcoinia, lähtökohtaisesti omaisuudeksi (property). Yhdysvaltojen hyödykkeiden ja niihin liittyvien johdannaisten kaupankäynnistä vastaava CFTC (Commodity Futures Trading Commission) luokittelee Bitcoinin kaltaiset kryptovaluutat kultaan tai muihin luonnollisiin hyödykkeisiin rinnastettavaksi

¹³¹ U.S. Securities and Exchange Commission, 2022. Viitattu 12.9.2022

hyödykkeiksi (commodity). Talousrikoksista vastaava viranomaisena TFCE (Treasury Financial Crimes Enforcement) luokittelee vuorostaan Bitcoinin kaltaiset kryptovaluutat valuuttaan rinnastettavaksi maksuvälineeksi.¹³²

USA:n arvopaperimarkkinaviranomainen SEC (Securities and Exchange Commission) ei pidä Bitcoinin eikä myöskään Ethereumin kaltaisia kryptovaluuttoja arvopaperimarkkinalain säännösten piirissä, sillä se ei katso kyseisten kryptovaluuttojen kattavan arvopapereiden määritelmiä niiden hajautetun (decentralized) ylläpidon vuoksi.¹³³ SEC:in johtaja Gary Genslerin antoi kuitenkin hiljattain uuden päätelmänsä kryptovaluuttojen luokittelusta. Genslerin mukaan kryptovaluutoista jopa noin puolet omaavat arvopapereiden kaltaisia ominaisuuksia ja tulisi näin ollen tulkita lainsäädännössä virallisena arvopaperina. Toinen merkittävä osa kryptovaluutoista kuuluu Genslerin mukaan ei-arvopapereiden piiriin niin kutsutuiksi hyödykkeiksi (commodity). Tähän hän ottaa esimerkiksi Bitcoinin, jonka hän mainitsee olevan kultaan verrattava digitaalinen arvon säilyttäjä. Bitcoinin kaltaisia kryptovaluuttoja tulisi näin ollen hänen mukaansa kohdella sääntelyssä hyödykkeenä eikä arvopaperina.¹³⁴ Olisiko kyseisen määritelmän mukaan mahdollista, että Suomessa Bitcoinia tulkittaisiin kullantavoin luonnolliseksi hyödykkeeksi.

Genslerin uuden lausunnon myötä sääntelyyn voidaan odottaa lähiaikoina Yhdysvalloissa muutoksia, joilla voi olla myös vaikutusta EU:n tuleviin tulkintoihin.

Suomen lainsäädännön perusteella merkittävin vaikutus kryptovaluuttojen luokittelulla henkilöverotuksen osalta olisi, kun tarkastellaan kohteen kuulumista TVL:n mukaisten omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin, merkittävimpinä hankintameno oletettaman hyödyntäminen sekä luovutustappioiden vähennyskelpoisuus. Kuten myös KHO 2019/42 ratkaisu osoittaa. Kryptovaluuttojen ominaisuuksien laajentuessa ja uusien kryptovaluuttojen tullessa markkinoille, on mahdollista, että jotkin

¹³² Schmidt ym. 2021 s. 712

¹³³ Schmidt ym. 2021 s. 712

¹³⁴ U.S. Securities and Exchange Commission, 2022. Viitattu 12.9.2022

kryptovaluutat tai käyttötilanteet voisivat olla aikaisempien tulkintojen mukaan CFD-sopimuksiin rinnastuvia tai tulkittavissa käyttäjien väliseksi sopimukseksi. Esimerkiksi tiettyjen kryptovaluutta johdannaisten ja synteettisten, tokenisoitujen sijoituskohteiden osalta. Näin ollen liian suorat rajanvedot aikaisemmassa kryptovaluuttoja koskevassa oikeuskäytännössä ei välttämättä ole nykymarkkinavaatimusten mukaan aiheellisia.

Huomion arvoista on kuitenkin se, että DeFi markkina sai merkittävää huomioita vasta vuoden 2021 aikana, jolloin erilaiset markkinasegmentit sekä kryptovaluuttojen erilaiset ominaisuudet nostivat selkeämmin päätään. Näin ollen aikaisemmat ratkaisut ovat siihen markkinatilanteeseen suhteutettuna olleet ajankohtaisia, ja kertovat siitä, että kyseisen markkinan nopean kehityksen vuoksi vaatisi uudelleen tarkastelua.

Vaikka Suomessa henkilöverotuksen osalta on merkittävää tarkastella kohteen kuulumista omaisuuden luovutuksia koskevien säännösten piiriin, on kryptovaluuttojen kohdalla myös maksuvälineen ja rahoitusvälineen eroja aiheellista tarkastella. Virallisen maksuvälineen osalta määritelmää on Suomen lainsäädännössä käsitelty suhteellisen vähän kuten aikaisemmin todettu. Tämä johtuu siitä, että Suomessa ei varsinaisesti ole omaa rahapolitiikkaa EU:n ja euron vuoksi. Kryptovaluuttojen kohdalla merkittävimpänä kysymyksenä olisi tällöin se, millä edellytyksillä jotain maksuvälinettä voisi pitää virallisena maksuvälineenä. EU lakien mukaan virallista valuuttaa ovat painetut euron setelit ja kolikot ja esimerkiksi tilirahalle ei ole EU tasoisestikaan tyhjentävää määritelmää kuten aikaisemmin tekstissä todettu.¹³⁵ Virallisen maksuvälineen keskeisimmät piirteet ovat jonkin pankin liikkeelle laskema valuutta tai virallinen maksuväline jossain toisessa valtiossa.¹³⁶

Jos merkittävä määrä valtioita tai EU:n kannalta merkittävä yksittäinen kauppakumppani ottaisi jonkin kryptovaluutan viralliseksi maksuvälineeksi, kuinka painava merkitys tällä olisi viralliseksi valuutaksi tulkinnassa. Sillä Sveitsin Luganon

¹³⁵ Hedman & Nieminen, 2017. s. 5

¹³⁶ Suomen Pankki, mitä raha on?; Rikoslaki Luku 37 15 § 1

kaupungissa Bitcoin ja stablecoin USDT ovat saaneet vuoden 2022 alussa virallisen valuutan aseman, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että verojen maksu on kyseisillä kryptovaluutoilla mahdollista ja yritykset hyväksyvät ne yleisesti virallisena maksuvälineenä.¹³⁷

Sveitsin lisäksi Euroopan lähialueista Ukraina on laillistanut Bitcoinin virallisena maksuvälineenä jo vuoden 2021 syyskuussa.¹³⁸ Näin ollen esimerkiksi Suomen rajat ylittäessä, henkilön kryptovaluuttalompakossa olevat bitcoinit muuttavat omaisuuslajiluokittelun näkökulmasta muotoaan henkilön saapuessa Suomeen. Kyseessä on näin ollen hyvin mielenkiintoinen ongelma.

Myös Yhdysvalloissa Coloradon osavaltio on viimeisimpänä mahdollistanut Paypalia tukevilla kryptovaluutoilla verojen maksun (palvelu pitää sisällään muun muassa Bitcoinin, Litecoinin ja Ethereumin). Coloradon lisäksi muita osavaltioita, jotka mahdollistavat verojen maksun kryptovaluutoilla ovat Florida ja Ohio.¹³⁹ Jos Sveitsissä Luganon malli laajenee valtion tasolle tai Yhdysvaltojen osavaltioiden mallit liittovaltio tasolle, millaisia vaikutuksia tällä olisi EU:n tulkintaan ja sitä kautta Suomeen.

Jos kryptovaluuttoja tulkittaisiin Suomessa ulkomaan valuuttaan verrattavaksi viralliseksi maksuvälineeksi, merkittävin poikkeavuus nykyisin vallitsevaan menettelyyn olisi valuuttakurssivoittojen verovapaus 500 euroon saakka, jolloin virallisiksi maksuvälineeksi rinnastettavien kryptovaluuttojen luovutusvoitot eivät vähentäisi TVL 48 § mukaista pienten luovutusvoittojen verovapautta muun henkilökohtaisen omaisuuden luovutuksista. Toinen merkittävä seikka olisi virallisiksi maksuvälineiksi luokiteltujen kryptovaluuttojen ilmoitusvelvollisuuden poistuminen veroilmoitukselta. Tällöin jokaista transaktiota ei tarvitsisi erikseen ilmoittaa verottajalle, vaan ainoastaan valuuttakurssivoittojen ylittyessä.

¹³⁷ Sveitsin Lugano teki bitcoinista ja usdt:stä laillisia maksuvälineitä, 2022.

¹³⁸ Käsälä, 2021. Kryptolainsäädäntö nytkähti eteenpäin: Ukraina laillistaa bitcoinin

¹³⁹ Knight, 2022. Colorado Residents Can Now Use Crypto to Pay Taxes.

Kun tarkastelee kryptovaluuttojen luokittelua arvopapereiden näkökulmasta, on merkittävin kysymys niiden luokittelussa virallisiksi arvopapereiksi. Yksityishenkilöllä yksi merkittävä ero nykyiseen menettelyyn olisi tällöin täydellisten menetysten vähennyskelpoisuus, jolla tarkoitetaan arvopaperin vastikkeetonta luovutusta esimerkiksi konkurssi tilanteessa.¹⁴⁰ Viralliseksi arvopaperiksi määrittely lisäisi sijoittajan oikeusvarmuutta. Tällöin muun muassa liikkeelle laskijan sekä palveluntarjoajan velvollisuudet tarkentuisivat. Lisäksi verovelvollisen transaktioiden ja omistusten seuranta viranomaisen toimesta helpottuisi, joka näin ollen vähentäisi verovelvollisen henkilökohtaista vastuuta transaktioiden kirjanpidosta. Esimerkkinä tässä toimii Saksan ja Ranskan mallit, joissa selkeästi rahoitusvälineeksi verrannolliset kryptovaluutat eritellään ominaisuuksien puolesta muista ja voidaan tulkita arvopapereina.

Kryptovaluuttojen ominaisuuskohtaisen luokittelun lisäksi kryptovaluuttojen määrittelyyn vaikuttaa myös niiden säilytystapa. Käytännössä samaa kryptovaluuttaa voi säilytystavasta riippuen pitää erilaisena omaisuuslajina. Kun tarkastellaan kappaleessa 2.6 läpikäytyjä kryptovaluuttojen säilytystapoja, on pörssissä sijaitseva kryptovaluutta pörssiosakkeen kaltainen sijoituskohde tai johdannainen¹⁴¹ kun kryptovaluutta siirretään pois pörssistä käyttäjän laitteessa sijaitsevaan kryptovaluuttalompakkoon, muuttuu sama kryptovaluutta sijoitusinstrumentista joksikin muuksi omaisuuslajiksi, joko hyödykkeeksi tai virallisen valuutan kaltaiseksi maksuvälineeksi. Kuten aikaisemmin mainittu, on kyseisenlainen menettely perinteisiin omaisuuslajeihin verraten ennennäkemätön, johon nykyinen lainsäädäntö ei pysty antamaan selkeää vastausta.

Kun tarkastelee kryptovaluuttojen hankinnan syytä kuten Tanskan veroviranomaisen tulkinnan mukaan on aiheellista, on maksuvälineen omaisen kryptovaluutan hankinnalle eri syyt kuin rahoitusvälineen hankinnalle. Rahoitusvälineen hankinnassa tavoite on kerryttää tuottoa ja saada arvonnousua hankitulle kohteelle, samalla saaden

¹⁴⁰ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Arvopaperien luovutusten verotus, luku 24.1

¹⁴¹ Kts. kpl 2.5

mahdollinen oikeus äänestämiseen projektin toiminnoista. Kyseisenlaisia kryptovaluuttoja ei lähtökohtaisesti hankita vaihdannanvälineeksi. Maksuvälineen omaisen kryptovaluutan hankinnalle on näin ollen eri syyt. Tarkoituksena on lisätä vaihdannanvälineen määrää, jossa lähtökohtaisena tarkoituksena on likviditeetin lisääminen. Näin ollen Tanskan mallin tulkita tapauskohtaisesti tarkastellessa hankinnan syytä on tästä näkökulmasta perusteltu.

Kyseisenlainen ero on nähtävissä selkeimmin stablecoinien hankinnan kohdalla, jossa käyttäjän tarkoituksena on tehdä transaktio mahdollisimman edullisesti ja nopeasti. Kryptovaluuttamarkkinassa on yleistä, että jokin rahoitusvälineen kaltainen kryptovaluutta, kuten Ethereum, vaihdetaan toiseen paremmin vaihdantaan soveltuvaan kryptovaluuttaan, kuten Stablecoiniin, ja toteutetaan maksusuoritus tällä. Sillä kuten kappaleessa 2.4 on esitetty, voi esimerkiksi Ethereumn siirtokustannukset olla hyvinkin suuria suuren volyymin aikoina, jolloin niiden käyttäminen maksuvälineenä ei ole taloudellisesti järkevää.

Kryptovaluuttojen keskinäistä luokitteluita koskevaa oikeuskäytäntöä ei Suomessa vielä ole eikä aiheesta ole juurikaan viranomaistasolla myöskään keskustelua. Näin ollen aihe on vielä hyvin spekulatiivisen tulkinnan varaista. Myöskään kansainvälisen vertailun perustella ei ole selkeää, miten luokittelua tulisi loppu viimein toteuttaa.

4.1.5 Suomen Finanssivalvonnan tulkinta määrittelyiden osalta

Suomen finanssivalvonta erittelee omissa ohjeistuksissaan kryptovaluutat kolmeen eri kategoriaan: *Maksuvälineiksi, rahoitusvälineiksi ja hyödykkeiksi*.¹⁴² Luokittelu on näin ollen sama kuin Saksan mallissa. Finanssivalvonta ottaa Suomen Verohallinnosta poiketen kantaa erilaisiin kryptovaluuttojen ominaisuuksiin, antaen ohjeistuksia muun muassa kryptovaluuttoihin liittyviin ICO (Initial coin offering) tilanteisiin sekä ohjeistuksia kryptovaluutan vaihdantaa tarjoaville toimijoille. Vaikka kyseessä on ohjeistukset

¹⁴² Finanssivalvonta, 2019. Esimerkkejä ja usein kysytyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista.

elinkeinotoiminnanharjoittajille, on luokitteluita aiheellista tarkastella viranomaisten eri näkemysten vuoksi.

Finanssivalvonnan mukaan kryptovaluuttojen luokittelussa merkitystä tulee olla sillä, luokitellaanko liikkeelle laskettu kryptovaluutta arvopapereiksi vai joksikin muuksi rahoitusvälineeksi. Tällöin esille nousee kysymys siitä, tuleeko tilanteessa soveltaa arvopaperimarkkinalakia.¹⁴³ Finanssivalvonnan mukaan liikkeelle lasketut kryptovaluutat voivat toimintatavoiltaan ja ominaisuuksiltaan poiketa suurestikin toisistaan, jolloin on asiallista arvioida tapauskohtaisesti sitä, millaisesta kryptovaluutasta on kysymys. Finanssivalvonnalla on tähän tarkoitukseen käytössä erillinen kysymyslista, jonka avulla se määrittää kryptovaluutan ominaisuuksia ja tarkastellaan sen arvopaperin ominaisuuksia.¹⁴⁴

Kryptovaluutan ominaisuuksia selvitetessä tarkastellaan pääasiassa sitä, mikä on liikkeelle lasketun kryptovaluutan tavoite, mitä oikeuksia sijoittajalla on sekä mikä on sijoittajan intressi. Tässä keskiössä ovat maksuvälineeksi tarkoitettujen ja rahoitusvälineeksi tarkoitettujen kryptovaluuttojen erot. Kryptovaluuttojen vaihtopalvelua liiketoimintana harjoittavien toimijoiden tulee Finanssivalvonnan mukaan ottaa huomion kaupankäynnin kohteena olevien kryptovaluuttojen ominaisuudet, jolloin kaupankäyntipalvelun sääntely riippuu vaihdannan kohteena olevien kryptovaluuttojen luonteesta.¹⁴⁵

Verohallinnon kryptovaluuttoja koskevassa vero-ohjeesta löytyy maininta edellä esitellystä ICO tilanteesta sekä niiden luonteesta, mutta ohjeistus on kuitenkin hyvin avonainen ja toteaa ainoastaan, että *veroseuraamukset määräytyvät sijoituksen*

¹⁴³ Finanssivalvonta, 2019. Esimerkkejä ja usein kysytyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista. Kohta: Miten toimin, jos ICO:ssa liikkeeseen laskettava virtuaalivaluutta luokitellaan arvopaperiksi?

¹⁴⁴ Finanssivalvonta, 2018. Kysymyksiä tokeneista ja ICOista

¹⁴⁵ Finanssivalvonta, 2019. Esimerkkejä ja usein kysytyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista. Kohta: Virtuaalivaluutan vaihtopalvelun sääntely riippuu osin siitä, minkälaisia virtuaalivaluuttoja otetaan kaupankäynnin kohteeksi ja miten maksuliikenne järjestetään

*tosiasiallisen luonteen mukaisesti.*¹⁴⁶ Osaltaan tämä retoriikka antaa kuvan siitä, että Verohallinnossakin tiedostetaan erilaisten kryptovaluuttojen merkitys.

Finanssivalvonnan linja on osaltaan osoitus nykyisestä markkinan suunnasta, joka on nähtävissä myös kansainvälisen vertailun osalta.

4.2 Proof of work ja proof of stake kansainvälisessä vertailussa

4.2.1 Ruotsi

Ruotsissa proof of work protokolan mukaisen louhinnan kautta syntyneet tuotot verotetaan Ruotsin verohallinnon päätöksen 2015-04-24 mukaan ansiotulona.¹⁴⁷ Ruotsin veroviranomainen katsoo, että yksityishenkilöllä louhintaa tulkitaan lähtökohtaisesti harrastustoiminnaksi, jolloin kyse ei ole pääomaverotuksen piiriin kuuluvasta toiminnasta. Jos kyse on kuitenkin laajemmasta toiminnasta, voidaan louhintaa verottaa poikkeuksellisesti elinkeinotulona.¹⁴⁸ Elinkeinoiminnan määrittämiseksi toiminnan tulee kuitenkin olla riittävän säännöllistä, jatkuvaa ja laajaa. Oheisessa ratkaisussa määritetään myös tarkka lukumääräinen raja louhitulle määrälle, jolloin toiminta on tulkittavissa vielä harrastustoiminnaksi. Louhittava raja on toistaiseksi ollut 25 bitcoinia vuodessa, joka tarkoittaa Bitcoinin nykykurssilla yli 500 000 euroa (22 000 euroa per bitcoin).¹⁴⁹ Ratkaisunantohetkellä vuonna 2015 Bitcoinin kurssi on ollut ainoastaan noin 250 euroa, jolloin raja on suhteellisen korkea harrastustoiminnaksi määrittämiseen. Tavalliseksi harrastustoiminnaksi katsottu louhinta verotetaan henkilön ansiotulona.

¹⁴⁶ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, virtuaalivaluuttojen verotus 2020. Luku 2.6.3

¹⁴⁷ Taxation in the mining of bitcoin and other virtual currencies etc. 2015-04-24. Luku 4.2

¹⁴⁸ Taxation in the mining of bitcoin and other virtual currencies etc. 2015-04-24. Luku 4.3

¹⁴⁹ Bitcoin, Coinmarketcap.com. Kurssi taulokko. Viitattu 9.8.2022

Jos yksityishenkilön louhinnan kautta saatua kryptovaluuttaa ei Ruotsissa vaihdeta heti rahaksi ja louhinnan tuloksena saadun kryptovaluutan arvo nousee myöhemmin, verotetaan arvoa noussut osuus erikseen pääomatulona.

Proof of stake konsensusprotokolan kautta ansaittua kryptovaluuttaa verotetaan Ruotsissa vuorostaan sijoitetun pääomatuoton mukaisena pääomatulona. Ruotsin veroviranomainen on antanut aiheeseen liittyen hiljattain uuden päätöksen, koskien Ethereum verkon siirtymisestä proof of stake protokolaan. Päätöksen mukaan verkkoon sijoitetun kryptovaluutan avulla ansaitut uudet kryptovaluutat voidaan tulkita omaisuuden kerryttämäksi korkotuloksi ja näin ollen pääomatulona verotettavaksi.¹⁵⁰ Tulkinta on niin ikään sama kuin Suomessa.

Aikaisemmin steikkauksen kautta ansaitut kryptovaluutat luokiteltiin Ruotsissa louhinnan kanssa verotuksellisesti samaan kategoriaan ansiotulona verotettavaksi. Mutta oheisen verohallinnon päätöksen mukaan steikkauksessa ei katsota olevan kyse samanlaisesta toiminnosta kuin louhinnassa, koska Ruotsin verohallinto katsoo, että louhinnassa henkilö ei aseta omaisuutta kerryttämään tuloa.¹⁵¹

4.2.2 Muut vertailumaat

Muissa tässä työssä käytetyistä vertailumaista ei louhintaa ja steikkausta eritellä verotuksen näkökulmasta toisistaan, joten Suomi ja Ruotsi ovat tämän osalta muista vertailumaista poikkeavia.

Tanskassa ja Norjassa louhinta ja steikkaus katsotaan yksityishenkilöllä lähtökohtaisesti ansiotuloksi.¹⁵² Muun muassa Norjan veroviranomainen toteaa, että ei ole verotuksen kannalta eroa siinä, onko kyseessä proof of workin kautta ansaittua tuloa vai proof of staken kautta ansaittua tuloa, molemmat tulkitaan verotuksen näkökulmasta samaan

¹⁵⁰ Staking ether in Ethereum 2.0. 2021-12-14. Kohta 4.2

¹⁵¹ Staking ether in Ethereum 2.0. 2021-12-14. Kohta 4.2

¹⁵² The norwegian tax administration, Mining of digital currency; Schmidt ym. 2021. s. 256

kategoriaan.¹⁵³ Jos kyseessä on selkeästi kyse laajemman toiminnan harjoittamisesta, tulkitaan louhinta tai steikkaus tällöin elinkeinotoiminnan harjoittamiseksi ja elinkeinotulona verotettavaksi. Saksassa kryptovaluuttojen louhinta on yksityisellä harrastelijalla täysin verovapaata. Jos kyseessä ei katsota olevan harrastustoimintaa vaan elinkeinotoimintaan rinnastettavasta laajemman toiminnan harjoittamisesta, on verotus tällöin muiden tulojen yhteydessä ansiotulona.¹⁵⁴

Saksassa on ollut lisäksi keskustelua siitä, tulisiko kryptovaluuttojen steikkaus toimintaa tulkita ulkomaan valuutalla tapahtuvaksi toiminnaksi, jolloin on kyse valuuttakurssivoitoista, vai onko kyseessä arvopaperilla tapahtuva toiminto, jolloin on kyseessä rahoitusvälineille ominaisesti kyse korkotulosta.¹⁵⁵ Toistaiseksi steikkaus tulkitaan myös Saksassa louhintaan verrattavaksi toiminnaksi ja ansiotulona verotettavaksi.

Ranskassa niin ikään louhinta sekä steikkaus ovat ansiotuloksi tulkittavaa tuloa. Ranskan veroviranomaisen mukaan niin kutsuttua ei-kaupallista toimintaa eli louhinnaksi kutsuttua toimintaa, tulee katsoa tuloverotuksen alaiseksi ansiotuloksi.¹⁵⁶

Steikkauksen osalta ei ole annettu erikseen päätöstä, mutta oheisen ratkaisun retoriikkaa tarkastelemalla pätee perustelu myös steikkaukseen. Tapauksessa todetaan louhinnan olevan virtuaalisten tiliyksikköjen luomista, joidenka luomiseen käyttäjä osallistuu.¹⁵⁷ Tällöin määritelmän voidaan tulkita koskevan niin louhintaa kuin steikkaustakin.

¹⁵³ The Norwegian tax administration, Tax regulations - virtual currency. Kohta: Other income

¹⁵⁴ Schmidt ym. 2021. s. 304-305

¹⁵⁵ Schmidt ym. 2021 s. 297

¹⁵⁶ BOI-BNC-CHAMP-10-10-20-40, Kohta numero 1080; Schmidt ym. 2021. s. 283

¹⁵⁷ BOI-BNC-CHAMP-10-10-20-40, Kohta numero 1080; Schmidt ym. 2021. s. 284

Ruotsi on tutkimukseen saatavien tietojen perustella ainoa, joilta löytyy merkittävää oikeuskäytäntöä loushintaan tai steikkaukseen liityen. Kyseessä voi siis todeta olevan hyvin tuore aihealue, joka vaatisi huomattavasti laajempaa tarkastelua lainsäätäjiltä.

Loushinnan ja steikkauksen sääntelyn vähyyden henkilöverotuksessa voi myös johtua osittain siitä, että suurimmassa osassa vertailumaista kyseisten konsensusprotokollien mukaista ansaintaa voi laajemman toiminnan kohdalla verottaa elinkeinotulona, jolloin henkilöverotuksen osalta ei nähdä merkittävää tarkennuksen tarvetta. Osasyynä voi oheisiin menettelyihin olla myös se, että tekniikan tasolla ansaintamallit nähdään selkeästi samana, jolloin erillisille perusteluille konsensusprotokollien välillä ei nähdä tarvetta, jolloin suurin osa tarkastelun kohteena olevista valtioista pysyy suhteellisen yleistävissä tulkinnoissa.

Kansainvälisen vertailun osalta on siis suhteellisen yleinen konsensus, että kyseessä olevia ansaintamalleja ei lähtökohtaisesti eroteta verotuksesta toisistaan. Myös teknologian tasolla näyttäisi siltä, että konsensusprotokollat eivät käyttäjän näkökulmasta juurikaan eroa. Se, tulisiko kyseisiä ansaintamalleja verottaa ansio- vai pääomatulona on erillinen kysymyksensä.

Kansainvälisen vertailun osalta mielenkiintoista on se, että mikään valtio ei kuitenkaan pidä molempia konsensusprotokollia pääomaverotuksen piirissä, joka on tämän tekstin kappaleessa 3.3 esitettyjen pohdintojen perusteella tietyn aiheellinen tapa tarkastella kyseisten ansaintamallien verotusta. Sillä molemmissa konsensusprotokollissa on käytännössä kyse passiivisesta tulonhankinnasta. Ruotsi ja Suomi ovat näin ollen osittain poikkeuksellisia, osoittaen steikkauksen olevan selkeästi pääomana verotettavaa tuloa. Useimmissa valtioissa virallisten rahoitusvälineiden korkotulot ja osingot ovat henkilöverotuksessa kuitenkin pääomana verotettavaa, mutta kryptovaluuttojen osalta tätä ei huomioida, kun tarkastellaan steikkauksen mukaista ansaintaa. Kuitenkin luovutusten näkökulmasta nähdään vuorostaan eroja rahoitusvälineeksi rinnastuvien kryptovaluuttojen osalta kuten Saksan, Ranskan ja Tanskan mallit osoittavat.

Kuten edellä todettu, louhinta ja steikkaus ovat yleisesti saaneet suhteellisen vähän huomiota lainsäätäjiltä. Tämä johtuu oletettavasti siitä, että kyseessä erittäin uusi tapa tuottaa varallisuutta, jolloin tietotaidon lisääminen viranomaistasolla olisi merkittävässä osassa.

4.3 Kryptovaluuttalainat kansainvälisessä vertailussa

Ruotsin veroviranomainen on antanut vuoden 2021 lopulla kattavan ratkaisun myös kryptovaluuttalainoja koskien. Ratkaisussa oli kyse siitä, lasketaanko kryptovaluuttojen lainaksi anto verotuksen realisoivaksi luovutukseksi.¹⁵⁸

Ruotsin veroviranomainen katsoo ratkaisussaan, että kryptovaluuttojen lainaamistilanne tulee katsoa verotuksen näkökulmasta myydyksi, koska lainaamistilanteessa voidaan tulkita tapahtuvan omistussuhteenvaihdos. Sillä omistajan voidaan tulkita luopuvan omistuksistaan ja lainan palautuessa ei voida lähtökohtaisesti katsoa, että kyseessä olisi samat lainatut kryptovaluutat.¹⁵⁹ Ratkaisun mukaan kyseessä on ikään kuin alustan käyttöoikeuden lainausta, jossa kryptovaluutan hallinta siirtyy kokonaan toiselle. Hallintaoikeuden siirtyminen tarkoittaa, että toinen osapuoli voi tehdä kryptovaluutoilla toimintoja, jotka ovat rinnastettavissa siihen, että kryptovaluutta on myynnin kaltaisesti vaihtanut omistajaa.

Kyseessä on samankaltainen päätelmä kuin Suomen KVL 1995/154 ratkaisussa koskien osakelainausta. Suomen keskusverolautakunnan ratkaisun mukaan kyseisenlaista osakelainaa on pidettävä luovutuksena, koska lainanottaja saa lainattuun osakkeisiin täyden hallintaoikeuden, jolloin lainanantajalle tulee luovutus hetkellä kyseeseen luovutusvoittovero.

¹⁵⁸ Capital gains taxation on the transfer of crypto assets to a platform for lending, exchange or storage. Date: 2021-11-09. Kohta 1.0

¹⁵⁹ Capital gains taxation on the transfer of crypto assets to a platform for lending, exchange or storage. Date: 2021-11-09. Kohta 4.1.1 & 4.1.2

Kryptovaluuttojen lainauspalveluissa lainaamista on mahdollista harjoittaa myös niin kutsuttujen *likviditeetti poolien* kautta, jonne käyttäjä voi asettaa omaa kryptovaluuttaansa osaksi isompaa lainauspoolia, jonka sisällä kertyneet korot jaetaan kyseiseen pooliin sijoittaneiden kesken. Ruotsin veroviranomainen katsoo ratkaisussaan, että myös tällaisessa tilanteessa on kyse omaisuudenluovutuksesta ja kryptovaluutat katsotaan pooliin asettamisen yhteydessä myydyksi. Sillä samoin kuten edellä esitetty myös laajemman lainauspoolin asettamisen yhteydessä voidaan katsoa, että verovelvollinen luopuu omistuksistaan.¹⁶⁰

Kuten aikaisemmin esitetty, vastavuoroisesti proof of stake protokolan mukaista steikkaamista ei Ruotsin verohallinnon ratkaisun 2021-12-14 perusteella kuitenkaan katsota steikkaus hetkellä myyntitapahtumaksi, koska steikkauksen kohdalla Ruotsin verohallinto ei katso tapahtuvan omistussuhteen vaihdosta.¹⁶¹ On näin ollen osittain ristiriitaista, miksi Ruotsin veroviranomainen katsoo lainauspoolien kohdalla olevan kyse luovutuksesta mutta ei steikkauksen kohdalla, sillä ero näiden välillä on käyttäjän näkökulmasta ja toiminnan luonnetta tarkastelemalla vähäinen.

Lainaamista käsittelevässä Ruotsin veroviranomaisen ratkaisussa annetaan päätös myös kryptovaluutta vakuuksille. Tällaisessa tilanteessa Ruotsin veroviranomainen ei katso kryptovaluutta myydyksi, sillä vakuudeksi annossa ei katsota olevan kyseessä omistussuhteenvaihdos.¹⁶² Vakuudenottaja ei saa lainan tavoin hallintasoikeutta vakuudeksi annettuun kryptovaluuttamäärään.

Norjan DeFi markkinaa käsittelevässä vero-ohjeessa nostetaan esille Ruotsin tavoin lainauspalvelu Aave protokola. Norjan ohjeistuksen mukaan kryptovaluuttojen lainaaminen katsotaan tällaisessa palvelussa lähtökohtaisesti louhintaan ja

¹⁶⁰ Capital gains taxation on the transfer of crypto assets to a platform for lending, exchange or storage. 2021-11-09, Kohta 4.2

¹⁶¹ Staking ether in Ethereum 2.0. 2021-12-14. Kohta 4.1

¹⁶² Capital gains taxation on the transfer of crypto assets to a platform for lending, exchange or storage. 2021-11-09, Kohta 4.3

steikkaamiseen rinnastettavaksi tapahtumaksi.¹⁶³ Tapahtumassa on Norjan veroviranomaisen tulkinnan mukaan kyse steikkaamisen tavoin korkotulojen ansainnasta.¹⁶⁴ Tulkinta on näin ollen päinvastainen Ruotsiin verrattuna.

Kryptovaluutta lainojen osalta sääntely on Ruotsia ja Norjaa lukuun ottamatta muissa valtioissa vähäistä. Muun muassa Saksassa on ollut keskustelua siitä, että jos verotus toteutetaan tavallisten korkotuloja koskevien lainasääntöjen mukaisesti, tulisiko verotuksen olla korkotulojen mukaisesti pääomatulona. Tulkinnanvaraista on se, onko kyseessä esimerkiksi arvopaperilla tehty toiminto vai ulkomaan valuuttaan rinnastettavalla maksuvälineellä tehty toiminto.¹⁶⁵ Näin ollen lainojen tarkastelussa on kryptovaluuttojen keskinäisiä ominaisuuksia tarkastellessa kyse siitä, millaisella omaisuuslajilla laina tulkitaan tehtäväksi. Pohjoismaista kryptovaluuttojen keskinäisten luokitteluiden puuttuessa, on näin ollen myös kryptovaluuttalainoja koskeviin kysymyksiin hankalampi vastata.

Kryptovaluutta lainoja tarkastellessa, keskustelun olisikin hyvä liikkua kryptovaluuttojen ominaisuuskohtaisen tarkastelun ympärillä, sillä muutoin aihetta on esimerkiksi Suomen lainsäädännön perusteella vaikea perustella. Kyseessä on kuitenkin hyvin poikkeuksellinen ja moniulotteinen omaisuuslaji myös lainojen näkökulmasta.

Eräitä kryptovaluuttojen lainatilanteita:

- Kryptovaluuttaa lainataan toiselle virallisen valuutan tavoin, niin kutsuttuna tavalliseen rahalainaan verrattavana toimintona. Ei näin ollen lähtökohtaisesti aiheuttaisi luovutusvoittoveroa.¹⁶⁶

¹⁶³ The Norwegian tax administration, DeFi

¹⁶⁴ The norwegian tax administration, Mining of digital currency.

¹⁶⁵ Hornung & Schwendemann. How is Crypto-Lending Taxed in Germany? Viitatu 14.10.2022

¹⁶⁶ Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. s. 412

- Kryptovaluuttaa asetetaan niin kutsuttuihin lainauspooleihin osaksi laajempaa lainausverkostoa. Verrattavissa proof of stake protokolan mukaiseen ansaintaan tai jopa pankkitalletuksen kaltaisiin korkotuloihin.¹⁶⁷ Ei lähtökohtaisesti aiheuttaisi luovutusvoittoveroa.
- Kryptovaluuttaa lainataan toiselle tilanteessa, jossa toinen osapuoli saa oikeuden kyseiseen kryptovaluuttaan kohdistuviin tuotto-odotuksiin ja oikeuksiin, kuten korkotuloihin ja äänestys oikeuteen. Verrattavissa arvopapereiden lainaamiseen tai velkakirjan omaiseen luovutukseen. Edellyttäen, että lainatun kryptovaluutan ominaisuudet ovat rahoitusvälineen kuten arvopaperin kaltaisia. Tällaisessa tilanteessa voisi tulkita olevan kyseessä luovutus osakelainan tavoin.¹⁶⁸
- Kryptovaluuttaa hyödynnetään lainan vakuutena, esimerkiksi sijoituslainan tavoin.¹⁶⁹ Ei lähtökohtaisesti aiheuta luovutusvoittoveroa.

Oheisten esimerkkien perustella on hyvin ongelmallista, jos tilanteita yrittäisi ratkaista yleisluontoisesti ilman kyseessä olevan omaisuuden tarkempaa määrittelyä. Suomen lainsäädännön osalta on hankala vastata kysymykseen, onko kryptovaluuttalainan yhteydessä kyseessä luovutus vai ei, jos kohdetta ei ensin tarkemmin määritellä. Sillä voidaan pohtia muun muassa seikkoja. Vertailuna kohtana tässä maksuvälineen kuten rahan lainaaminen, rahoitusvälineen kuten osakkeen lainaaminen tai jopa irtaimen esineen lainaaminen, jolloin voidaan Keskitalon mukaan pohtia kysymyksiä kryptovaluutta lainojen tulkitsemisesta vuokrana.¹⁷⁰

Lehtimajan mukaan lainasopimuksessa määritetyt sopimusehdot vaikuttavat luovutuksen tulkintaan, jolloin kysymyksenä on, mitä oikeuksia lainanottajalla on sen

¹⁶⁷ Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. s. 413

¹⁶⁸ Lehtimaja, 2022. S. 77.; KVL 1995/154

¹⁶⁹ Sijoituslaina, Osuuspankki. Viitattu 7.10.2022.

¹⁷⁰ Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. s. 415

pitäessä hallussaan lainattua tai vakuudeksi otettua kryptovaluuttaa.¹⁷¹ Näin ollen lainatun kryptovaluutan ominaisuudet vaikuttavat myös siihen, millaiseksi lainan ehdot voivat muodostua.

Oheisten seikkojen sekä lainauksen takana olevan tekniikan perusteella tarkasteltuna, olisi ongelmallista, jos kaikkia kryptovaluuttalainoja pidettäisiin Suomessa Ruotsin tavoin omaisuuden luovutuksena. Näin ollen Ruotsin veroviranomaisen tulkinnan voi osittain todeta olevan hieman ongelmallinen, eikä sellaisenaan tutkimuksen perustella malli kelpoinen Suomeen. Poikkeuksena tilanne, jossa lainanottaja saa täyden hallinnan arvopaperin ominaisuudet omaaviin kryptovaluutta tokeneihin. Toinen luovutusta puolustava näkökulma on Ruotsin veroviranomaisen mainitsema seikka siitä, että lainaaja ei saa takaisin samoja kryptovaluuttoja, jotka on antanut lainaksi. Myös tämän näkökulman osalta kryptovaluuttojen tarkemmalla määrittelyllä on merkittävää vaikutusta, sillä kuten tavallisen valuutan lainassa, ei lainaajaa saa takaisin myöskään tällaisessa tilanteessa tismalleen samoja euroja.

Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna, laina olisi luovutukseksi tulkittaessa aina epäedullisempi sijoituskohte kuin vaihtoehtoisesti proof of stake mukainen ansainta. Kuten tutkimuksessa on tullut esille, esimerkiksi Ethereumin verkon ETH tokenin asettaminen laajempiin lainauspooleihin tai sen asettaminen proof of stake protokolan mukaisiin staking pooleihin, ei juurikaan eroa käyttäjän näkökulmasta toisistaan. Muutoin myös steikkauksen nykyinen verotus voisi tästä näkökulmasta olla aiheellista ottaa uudelleen tarkasteluun, jos lainat katsottaisiin likviditeetti poolien asettamisen yhteydessä luovutetuksi.

Kansainvälinen vertailun osalta on myös havaittavissa, että laina kysymyksissä ei Ruotsia lukuun ottamatta ole kyse luovutuksesta, keskustelun liittyen enemmän siihen, millä omaisuuslajilla laina katsotaan tehtäväksi. Joka on kryptovaluuttojen eriäviä ominaisuuksia tarkastellessa aiheellinen pohdinta. Lisäksi kuten Keskitalo toteaa

¹⁷¹ Lehtimaja, 2022. s. 77

tekstinsä johtopäätöksissä, olisi kryptovaluuttamääräisten lainojen osalta aiheellista, ettei ainakaan sijoittaneen tahon näkökulmasta syntyisi lainananto hetkellä verovaikutusta.¹⁷²

Kryptovaluutta lainat aiheuttavan muiden markkina osa-alueiden tavoin hankalia kysymyksiä, ja vaatisi viranomaistahoilta tarkempia ohjeistuksia. Kryptovaluuttalainojen osalta myös EU:n tarve ottaa aiheeseen kantaa MiCa sääntelyssään kertoo aiheen ajankohtaisuudesta.

Taulukko 2. Ansiotulo vai pääomatulo

Maa	Luovutukset	Proof of work	Proof of stake	Kryptovaluutta lainat
Suomi	Pääomatulo	Ansiotulo	Pääomatulo	Oletettavasti lainankorkotuloa
Ruotsi	Pääomatulo	Ansiotulo	Pääomatulo	Luovutusvoittovero, pääomatuloa
Norja	Pääomatulo	Ansiotulo	Ansiotulo	Ansiotulo
Tanska	Ansiotulo/ Pääomatulo	Ansiotulo	Ansiotulo	Korkotulo, pääomatuloa
Saksa	Ansiotulo/ Pääomatulo	Ansiotulo	Ansiotulo	Korkotulo, pääomatuloa
Italia	Pääomatulo	Ansiotulo	Ansiotulo	Valuuttakurssivoittoa, pääomatuloa
Ranska	Pääomatulo	Ansiotuloa	Ansiotulo	Korkotulo, pääomatuloa

¹⁷² Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. s. 418

5 Veropoliittiset havainnot

Kryptovaluuttojen ollessa hyvin tuoreessa kehitysvaiheessa, määrittää niihin kohdistuva veropoliittikka suuresti koko markkinan tulevaisuutta. Näin ollen pienilläkin muutoksilla voi olla suurta merkitystä alan kehitykseen, kuten kryptovaluuttojen aikaisempi verotuksen kehitys Suomessa osoittaa.

Verotuksen pääasiallinen tavoite on julkisten menojen kattaminen eli fiskaalisten tavoitteiden saavuttaminen.¹⁷³ Kryptovaluuttojen osalta olennaista on tarkastella verotuksen aiheuttama ohjausvaikutusta. Tällöin merkittävä tasapainoilu on kasvupoliittisten kysymysten kohdalla. Kuten EU:n ehdotukset osoittavat, kryptovaluuttojen osalta merkittävä tavoite on alan kasvattaminen sääntelyä tehostamalla, sillä kryptovaluuttamarkkinalla voi olla merkittävä talouskasvua lisäävä vaikutus koko EU alueella. Verotukselliset kysymykset ovat näin ollen merkittävä osa-alue joko mahdollistamassa investointeja tai siirtämässä niitä muualle.

Veropoliittikka on olennainen osa myös finanssipoliittikkaa, jossa kohteena on julkisen sektorin tulot,¹⁷⁴ tällöin kryptovaluuttojen veropoliittisilla ratkaisuilla voi olla myös merkittäviä yhteyskunnallisia vaikutuksia. Tämän vuoksi edistykselliset ratkaisut verotuksen osalta voivat myötä vaikuttaa positiivisesti moneen asiaan alalla. Talous kehittyy yritysten toimintojen siirtyessä, jonka myötä työllisyys alalla paranee, jolloin myös investointien mahdollisuus lisääntyy. Nämä vaikuttavat jälleen merkittävästi verotuksen fiskaalisia tavoitteita ajatellen.

Kuten EU parlamentin äänestys koskien proof of work konsensusprotokolaa osoittaa,¹⁷⁵ liittyy kryptovaluuttojen markkinaan myös merkittäviä ympäristöpoliittisia kysymyksiä. Tarkemmalle sääntelyllä palveluita saattaisi olla mahdollista siirtää Eurooppaan,

¹⁷³ Niskakangas, 2011. s. 24

¹⁷⁴ Niskakangas, 2011. s. 16

¹⁷⁵ Kts. kpl. 3.6

houkutellen varteen otettavia toimijoita, jolloin muun muassa vihreän energian käyttöä olisi helpompi valvoa ja säännellä muun muassa louhinta toiminnan osalta.

Kun tarkastelee veropoliittisia ratkaisuita työn vertailukohteena olevista maista, on esimerkiksi Ruotsin tapa tulkita kryptovaluuttalainoja omaisuuden luovutuksena hieman kasvupoliittisia tavoitteita hidastava toimi. Kyseisen seikan johdosta, esimerkiksi rahoitusratkaisuja tarjoavien Aave protokolan kaltaiset toimijat eivät välttämättä näe kyseisen päätöksen mukaisia markkina-alueita varteen otettavana markkinana tuottamaan kyseisenlaista palvelua.

Toinen merkittävä esimerkki veropoliittisista ratkaisuista on Italialla, jossa on hyvin selkeänä tavoitteena verotusta hyödyntämällä houkutella ulkomaalaista rahaa valtion talouteen. Kryptovaluuttojen näkökulmasta edullinen sääntely helpottaa investointeihin kannustamista, joka pitkällä tähtäimellä palvelee myös fiskaalisia tavoitteita. Kryptovaluuttojen osalta ongelma on kuitenkin rahanpesun ja rikollisen toiminnan olemassaolo, jolloin liian tulkinnanvarainen tai avoin sääntely tekee markkinasta epävarman. Tasapainoilu on näin ollen suhteellisen haastavaa sääntelyn kireyden ja markkinan vapauden välillä.

Markkinan suuntaa muokkaavien ratkaisuiden osalta Suomessa seuraavien askelien voisi tutkimuksen perusteella aiheellista olla erilaisten kryptovaluuttojen huomiointi verotuksessa. Sillä kuten kansainvälinen vertailu ja kryptovaluuttojen ominaisuuksien keskinäinen tarkastelu osoittaa, on osittain ongelmallista pitää kaikkia kryptovaluuttoja verotuksen näkökulmasta samana. Tarkemmalla sääntelyllä saataisiin tiettyä oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta esimerkiksi tällä hetkellä vielä sääntelemättöminä oleviin kryptovaluutta lainoihin. Lisäksi tarkempi tarkastelu maksuvälineiden ja arvopapereiden osalta voisi tuoda uutta suuntaa markkinalle ja houkutella uusia toimijoita, kun palveluntarjoajille kaupankäynnin kohteena oleva omaisuuslaji olisi selkeämmin määritelty.

Kryptovaluuttojen luokittelussa on kuitenkin omat haasteensa. Millä perustein tiettyjä luokittelua tehdään ja millaisia rajanvedot olisivat. Sillä erilaisten kryptovaluuttojen kirjo on hyvin laaja ja ominaisuudet osittain päällekkäisiä. Kyseinen aihealueen osalta Yhdysvaltojen arvopaperimarkkinaviranomaiselta SEC:iltä sekä Euroopan Unionin osalta on oletettavasti lähiaikoina tulossa jonkin asteisia suuntaviivoja. EU:n osalta on kuitenkin oletettavaa, että iso osa sääntelystä jätetään kansallisten tulkintojen varaan, kuten verokysymysten osalta muutoinkin on EU alueella yleistä.¹⁷⁶

Eräs vaihtoehto Suomen näkökulmasta voisi olla Tanskan veroviranomaisen tai Suomen Finanssivalvonnan tapaiset kysymyslistat, joiden avulla tiettyä kryptovaluuttoja määritellään. Jatkuva tapauskohtaisesti tarkastelu ei kuitenkaan pitkällä tähtäimellä ole kestävä ratkaisu, jolloin mahdolliset erityissäännökset voisivat kryptovaluuttojen kohdalla olla aiheellisia.

Tässä tullaan kysymykseen siitä, olisiko Suomessa aiheellista säätää kryptovaluuttoja koskevia verolakeja. Huomioitavana on Niskakankaan esittämät huomiot siitä, että kuinka yleisluontoiseksi uusia lakeja voidaan tai kannattaa säätää. Kuten aikaisemmin tekstissä esitetty, jos sääntely jää kovin yleisluontoiseksi, voi tämä tarkoittaa sitä, että kyseessä on suhteellisen jatkuvaa tapauskohtaisesti tarkastelua. Jos sääntely on vuorostaan liian yksityiskohtaista, tarkoittaa se kryptovaluuttojen markkinassa sitä, että jotain jää helposti säätelämättä. Sillä kehittyvien markkinoiden kohdalla tämä on hyvin todennäköistä.¹⁷⁷ Niskakangas toteaa myös, että maailman ja kehityksen monimutkaistuessa, ei sääntelyä voi liikaa yksinkertaistaa, varsinkaan monimutkaisten kohteiden kohdalla.¹⁷⁸ Kyseisenlainen tilanne on suhteellisen jatkuvasti vallitseva juuri kryptovaluuttojen kohdalla.

Veropoliittiset päätöksillä on näin ollen merkittävä suunta antava vaikutus kryptovaluutta markkinan kehitykselle. Vaikka EU sääntelyä ei vielä merkittävässä määrin

¹⁷⁶ Niskakangas, 2011. 71

¹⁷⁷ Niskakangas, 2011. s. 60

¹⁷⁸ Niskakangas, 2011 s. 69

kryptovaluuttojen osalta ole tullut, voisi Suomi jossain määrin ottaa mallia Saksan tavoitteista, ja pyrkiä edistää aktiivisemmin kryptovaluuttojen markkinaa tarkemmalla sääntelyllä sekä valjastaa sen tuomia mahdollisuuksia. Siellä tietotaitoa Suomesta tietotekniikan ja teknologiaosaamisen osalta löytyy.

6 Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia mahdollisia kehitystarpeita Suomen kryptovaluuttojen henkilöverotusta koskien. Tutkimuksessa pyrittiin vastaamaan hypoteesiin, jonka mukaan kryptovaluuttojen nopean markkinakehityksen vuoksi Suomen henkilöverotuksen tila vaatisi uudelleen tarkastelua. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia kryptovaluuttoja omaisuuslajina sekä tutkia kryptovaluuttojen kansainvälisen vertailun avulla moderneja malleja kryptovaluuttojen tulkinnasta sekä kryptovaluuttojen henkilöverotusta koskien. Verotuksen osalta työssä tutkittiin yksityishenkilön luovutusten verotusta, proof of work ja proof of stake konsensusprotokolien mukaisen ansainnan verotusta sekä kryptovaluuttalainojen verokohtelua.

Kansainvälisessä vertailussa oli kohteena Suomen lisäksi Ruotsi, Norja ja Tanska sekä euroalueelta Saksa, Ranska ja Italia. Lisäksi työssä tarkasteltiin kryptovaluuttojen luokitteluun liittyviä esimerkkejä myös Yhdysvalloista. Kohdemaista tutkittiin kryptovaluuttojen valtiokohtaisia luokitteluseroja, sekä verotusta edellä mainituissa ansaintatilanteissa. Kryptovaluuttojen ominaisuuksien osalta tutkittiin muutamia erilaisia kryptovaluuttoja sekä kryptovaluuttojen kaupankäyntiä ja säilytystapoja. Kryptovaluuttojen markkinan ja sitä koskevan sääntelyn olevan vielä suhteellisen tuore, työn tarkoituksena oli toimia myös informaatiota lisäävänä tekstinä. Tutkimuksen avulla vastattiin työn pääkysymykseen siitä, *onko kryptovaluuttojen henkilöverotuksen tila Suomessa riittävällä tasolla.*

Tutkimuksen perusteella voi todeta, että uudelleen tarkastelun kohteita Suomen kryptovaluuttojen henkilöverotusta koskien löytyy. Selkein esille noussut seikka on kryptovaluuttojen ominaisuuksiin perustuva luokittelu. Kryptovaluuttojen keskinäiset erot sekä kansainvälinen vertailu osaltaan osoittaa, että kaikkia kryptovaluuttoja ei voi ominaisuuksiensa perusteella asettaa verotuksen näkökulmasta samaan kategoriaan. Selkeimmin esille nousseet seikat ovat kryptovaluuttojen maksuvälineen ominaisuudet sekä arvopapereiden kaltaiset ominaisuudet. Nämä jakavat kryptovaluuttoja niiden

pääasiallisten ominaisuuksien ja käyttötarkoituksen mukaan. Lisäksi kryptovaluuttojen säilytystavalla sekä kryptovaluutan luonnilla on vaikutusta niiden tulkinnassa.

Suomen lainsäädännön näkökulmasta vaikutusta luovutusten verotukseen olisi, kun tarkastellaan virallisen maksuvälineen ja virallisten arvopapereiden verotuksen eroja. Kryptovaluuttoja ei Suomen lainsäädännössä tulkita virallisiksi maksuvälineiksi eikä arvopapereiksi, mutta tiettyjen kryptovaluuttojen pääasialliset ominaisuudet ovat lähellä jompaakumpaa määritelmää. Lisäksi kryptovaluuttojen laajan kirjon vuoksi henkilökohtaiseksi omaisuudeksi määrittely olisi tietyissä tilanteissa aiheellista tarkastella uudelleen.

Louhinnan ja steikkauksen verotuksen osalta Suomi on eurooppalaisessa vertailussa suhteessa pitkällä, antaen selkeät perustelut veroviranomaisen toimesta sille, miksi louhintaa verotetaan ansiotulona ja steikkausta pääomatulona. Louhintaan liittyvät perustelut ovat kuitenkin suhteellisen vanhoja ja vaatisi uudelleen tarkastelua. Lisäksi kansainvälinen vertailu ja teknologiaan tutustuminen osoittaa, että konsensusprotokolia ei välttämättä tulisi erottaa toisistaan. Näin ollen niiden eriävää verokohtelua olisi tästä näkökulmasta aiheellista tarkastella uudelleen.

Kryptovaluutta lainojen osalta suurin kysymys liikkuu sen ympärillä, onko kyseessä omaisuuden luovutus vai ei. Tutkimuksen perustella lähtökohta tässä tarkastelussa olisi kryptovaluuttojen tarkempi määrittely, ennen kuin kysymykseen voisi antaa selkeämpiä vastauksia. Suomessa kirjallisuutta tarkastellessa, ei keskustelua tällä hetkellä lähtökohtaisesti käydy lainkaan kryptovaluuttojen erilaisten ominaisuuksien näkökulmasta, vaan pohdinta keskittyy pääosin siihen, mihin olemassa oleviin säännöksiin kryptovaluuttalainoja voisi verrata. Jos lainoja koskevaan tulkintaongelmaan pyrkii vastaamaan nykyisen sääntelyn perusteella, on tutkimuksen perusteella ongelmallisinta tilanne, jos kaikkia kryptovaluuttalainoja tulkitaan luovutuksena.

Sillä kryptovaluuttalainoja koskevat tilanteet tapahtuvat pääsääntöisesti niille tarkoitetuilla alustoilla, jolloin sijoittavan tahon näkökulmasta ei lähtökohtaisesti pitäisi olla merkitystä mitä alustalle lainatuksi annetuilla kryptovaluutoilla tehdään. Kyseessä on niin ikään hyvin läheisesti steikkauksen kanssa kyse samankaltaisesta korkotulon ansainnasta sijoitetulle pääomalle. Kyseiseen osa-alueeseen ei tällä hetkellä ole Suomessa lainkaan sääntelyä tai ohjeistuksia, joten tiettyjä suuntaviivoja lainojen verotuksen ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta silmällä pitäen tarvittaisiin.¹⁷⁹

Tarkastellessa verotukseen liittyvää keskustelua Suomessa yleisellä tasolla, vaikuttavat osapuolet kuitenkin olevan nykyiseen tilanteeseen suhteellisen tyytyväisiä. Sillä kovin suurista epäkohdista ei tällä hetkellä käydä laajempaa keskustelua. Verraten vuotta 2019 edeltäneisiin epäkohtiin. Kryptovaluuttamarkkina on kuitenkin ottanut merkittävät harppauksensa juuri vuosien 2020 ja 2022 välillä, jolloin uusia merkittäviä osa-alueita kryptovaluuttamarkkinassa on ilmennyt.

Toistaiseksi puuttuvien kryptovaluuttoja koskevien verolakien ja erityissäännösten osalta voi todeta, että jollain tasolla niiden asettaminen olisi aiheellista, sillä monimuotoisten ominaisuuksien vuoksi kryptovaluutoille vastaavaa verrokkia ei nykyinsäädännöstä löydy. Lisäksi kryptovaluuttamarkkinan voi olettaa olevan suhteellisen jatkuvassa muutoksessa, jolloin otollista hetkeä sääntelylle voi olla haasteellista odottaa. Huomioitavaa on kuitenkin se, että EU:n mahdollinen tuleva sääntely kryptovaluuttoja koskien on odotettavissa lähiaikoina, jolloin pohdittavaksi jää, onko kansallisen sääntelyn muutoksille sitä ennen tarvetta.

Tutkimuksen avulla esille nousseet kehityskohteet Suomen kryptovaluuttojen verotusta koskien:

- Kryptovaluuttojen ominaisuuksien huomioiminen verotuksessa: pääpainona maksuväline vs. arvopaperi.

¹⁷⁹ Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. s. 418

- Proof of workin ja proof of staken ansaintamallien verotuksen uudelleen tarkastelu. Onko toisistaan poikkeava verotus aiheellista?
- Kryptovaluuttalainoja ja -vakuuksia koskeva sääntely.

Oheisten kehityskohteiden pohjalta erinomaisia jatkotutkimuskohteita näin ollen olisi:

- Miten kryptovaluuttojen luokitteluiden rajanvedot tulisi toteuttaa?
- Louhinta ja steikkaus, pääoma- vai ansiotuloa?
- Miten kryptovaluuttalainoja tulisi kohdella?

Tutkimuksen perustella on saatu jotain kuvaa siitä, mitä kryptovaluutat ovat omaisuuslajina, mutta kyseessä on edelleen paljon tulkintaongelmia aiheuttava markkina. Tulkintaongelmat myös lisääntyvät sitä mukaa kun tietoisuus kryptovaluutoista ja niiden mahdollisuuksista kasvavat. Selkeää on myös se, että tulkintaongelmia ei ole mahdollista nykyisten lainsäädäntöjen avulla ratkaista, koska vastaavaa verrokkia ei olemassa olevista laista löydy. Merkittävin tekijänä sääntelyn edistymisessä on näin ollen viranomaisten tietotaidon lisääminen kyseisen omaisuuslajin osalta.

Maailman nykytilaa yleisesti tarkastellessa, kasvavan inflaation sekä vahvasti kytevä energiakriisin keskellä kryptovaluutat eivät välttämättä ole ensimmäinen päättäjien pöydällä oleva sääntelyn kohde, vaikkakin, kryptovaluutat voisivat joiltakin osin olla ratkaisemassa tiettyjä vallitsevia globaaleja kysymyksiä. Suhteellisen varmaa on kuitenkin se, että kryptovaluutat ovat tulleet jäädäkseen, niiden ollen niin sanotusti liian suuri markkina kaatuakseen, jolloin sääntelyn kehitykselle on pitkällä tähtäimellä merkittävää tarvetta.

Lähteet

9A Arvopapereiden luovutusvoitot ja -tappiot, täyttöohje. 2019. Verohallinto.

Saatavilla: <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/9a-arvopapereiden-luovutusvoitot-ja--tappiot-t%C3%A4ytt%C3%B6hje/>

Aave. coinmarketcap.com. Viitattu 15.3.2022. Saatavilla:

<https://coinmarketcap.com/currencies/aave/>

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746

Bitcoin. Coinmarketcap.com. Saatavilla:

<https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/>

BOI-BNC-CHAMP-10-10-20-40. 2019. Saatavilla:

<https://bofip.impots.gouv.fr/bofip/2824-PGP.html/identifiant%3DBOI-BNC-CHAMP-10-10-20-40-20190902>

Capital gains taxation on the transfer of crypto assets to a platform for lending, exchange or storage. Date: 2021-11-09. Dnr: 8-1302842. Saatavilla:

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/398415.html>

Coinmarketcap.com etusivu. Viitattu 16.10.2022. Saatavilla:

<https://coinmarketcap.com/>

Crypto regulation: Lagarde proposes EU MiCA 2, 2022.

<https://www.ledgerinsights.com/crypto-regulation-lagarde-proposes-eu-mica-2/>

Danish Tax agency, Cryptocurrencies (Bitcoins etc.), 2022. Saatavilla:

<https://www.skat.dk/skat.aspx?oid=2291754>

Denmark Individual Income determination, PWC worldwide tax summaries, 2022

Saatavilla: <https://taxsummaries.pwc.com/denmark/individual/income-determination>

Ethereum. coinmarketcap.com. Viitattu 18.4.2022. Saatavilla:

<https://coinmarketcap.com/currencies/ethereum/>

Euroopan Unionin konsuli. Digital finance: agreement, 2022 Digital finance: agreement reached on European crypto-assets regulation (MiCA). Saatavilla:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/30/digital-finance-agreement-reached-on-european-crypto-assets-regulation-mica/>

EU Parliament Publishes Report and Votes on “Proof of Work” in the Context of Sustainability, 2022. Saatavilla:

<https://www.mayerbrown.com/en/perspectives-events/publications/2022/03/eu-regulation-of-crypto-assets-mica-eu-parliament-publishes-report-and-votes-on-proof-of-work-in-the-context-of-sustainability>

Finanssivalvonta, 2019. Esimerkkejä ja usein kysytyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista.

Saatavilla: <https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/fintech--finanssialan-innovaatiot/virtuaalivaluutan-tarjoajat/esimerkkeja-ja-usein-kysytyja-kysymyksia-virtuaalivaluutoista/>

Finanssivalvonta, 2018. Kysymyksiä tokeneista ja ICOista. Saatavilla:

<https://www.finanssivalvonta.fi/fintech--finanssialan-innovaatiot/virtuaalivaluutan-tarjoajat/esimerkkeja-ja-usein-kysytyja-kysymyksia-virtuaalivaluutoista/kysymyksia-tokeneista-ja-icoista/>

German federal ministry of finance. 2019. German government adopts blockchain strategy. Saatavilla:
<https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Pressemitteilungen/2019/2019-18-09-joint-release-with-bmwi.html>

Hedman & Nieminen, 2017. Laillisen maksuvälineen juridiikasta. Saatavilla:
https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/14547/A118_verkko_julkaisu.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hirvonen, 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17, Helsinki 2011. Saatavilla:
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/225264/hirvonen_mitka_metodit.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hornung & Schwendemann. How is Crypto-Lending Taxed in Germany? Winheller Attorneys at law & tax advisors Viitatu 22.4.2022. Saatavilla:
<https://www.winheller.com/en/banking-finance-and-insurance-law/bitcoin-trading/bitcoin-and-tax/taxation-lending.html>

Individual Income determination, Germany. 2022. PWC Worldwide tax summaries.
<https://taxsummaries.pwc.com/germany/individual/income-determination>

Individual Taxes on personal income, Germany. 2022. PWC worldwide tax summaries.
Saatavilla: <https://taxsummaries.pwc.com/germany/individual/taxes-on-personal-income>

Kaupankäynti CFD-sopimuksilla ja CFD-sopimusten verotus Suomessa, 2017. Saatavilla:
<https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/kaupankaynti-cfd-sopimuksilla-ja-cfd-sopimusten-verotus-suomessa> Luettu 29.3.2022

Keskitalo, 2022. Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloa? Saatavilla:
<https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/artikkelit/26028.pdf>

Keskitalo, 2022. Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. Saatavilla: <https://www-edilex.fi.proxy.uwasa.fi/verotuslehti/1000770002.pdf>

Knight, 2022. Colorado Residents Can Now Use Crypto to Pay Taxes. Saatavilla: <https://www.coindesk.com/policy/2022/09/20/colorado-residents-can-now-use-crypto-to-pay-taxes/>

Kuutti, 2017. Kryptovaluutat ja lohkoketju, mahdollisuus vai uhka?

Känsälä, 2021. Kryptolainsäädäntö nytkähti eteenpäin: Ukraina laillistaa bitcoinin. Saatavilla: <https://www.tivi.fi/uutiset/kryptolainsaadanto-nytkahiti-eteenpain-ukraina-laillistaa-bitcoinin/9a6eb0-f5e2-4efc-9ed9-f619efd9518c>

Lantz & Cawrey, 2021. Mastering blockchain. O'reilly media inc.

Lehtimaja, 2022. Virtuaalivaluuttojen verotus. Saatavilla: Edilex Verotuslehti 1/2022. Saatavilla: <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/verotuslehti/1000460008.pdf>

Laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista 26.4.2019/572

Määttä, 2007. Veropolitiikka: Teoria ja käytäntö. Edita. Edilex Libri.

Niskakangas, 2011. Veropolitiikka. WSOY pro.

Northcrypto.com, Mikä on Aave? Viitattu 14.10.2022. Saatavilla: <https://www.northcrypto.com/fi/about/aave>

Quinones, 2021. Bitcoin & Monero – Kryptojen kuninkaat. Oppian.

Rikoslaki 19.12.1889/39

Rothstein, 2017. The end of money. John Murrau Learning.

Satoshi, 2008. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. Saatavilla:

<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

Schmidt, Bernstein, Richter & Zarlenga, 2021. Taxation of Crypto assets. Kluwer Law International B.V.

Sijoituslaina, Osuuspankki. Viitattu 7.10.2022. Saatavilla: op.fi/henkiloasiakkaat/lainat-ja-asunnot/sijoituslaina

Sijoituspalvelulaki 747/2012

Staking ether in Ethereum 2.0. 2021-12-14. Dnr: 8-1369233. Saatavilla:

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/401273.html?date=2021-12-14>

Stellar, coinmarketcap.com. Saatavilla: <https://coinmarketcap.com/currencies/stellar/>

Stellar.org: Intro to Stellar. Viitattu 2.2.2022. Saatavilla:

<https://stellar.org/learn/introto-stellar>

Suomen Pankki, mitä raha on? Viitattu 5.10.2022. Saatavilla:

<https://www.suomenpankki.fi/fi/opitaloudesta/opi-taloudesta/mita-raha-on/>

Sveitsin Lugano teki bitcoinista ja usdt:stä laillisia maksuvälineitä, 2022. Mikrobitti.fi.

<https://www.mikrobitti.fi/uutiset/sveitsin-lugano-teki-bitcoinista-ja-usdtsta-laillisia-maksuvalineita/5f7b07a2-0a41-4d29-aaa0-dcdc3bd581a2> Viitattu 30.4.2022

Taxation in the mining of bitcoin and other virtual currencies etc. 2015-04-24. Dnr: 131 191846-15 / 111. Saatavilla:
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/338713.html?date=2015-04-24>

Taxation of bitcoin and other so-called virtual currencies in the income category capital. 2014-04-23, Dnr: 131 212709-14/111 Saatavilla:
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/327766.html>

Tezos, coinmarketcap.com. Saatavilla:
<https://www.coinmarketcap.com/tezos>

The Italian flat tax regime for new residents: An opportunity for crypto investors. 2022.
Saatavilla: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=c14cd748-045b-43c8-8ea0-af116749fd7f> Viitattu 6.9.2022

The Norwegian tax administration, DeFi. Saatavilla:
<https://www.skatteetaten.no/en/person/taxes/get-the-taxes-right/shares-and-securities/about-shares-and-securities/digital-currency/defi/>

The norwegian tax administration, Mining of digital currency. Saatavilla:
<https://www.skatteetaten.no/en/person/taxes/get-the-taxes-right/shares-and-securities/about-shares-and-securities/digital-currency/mining/>

The Norwegian tax administration, Selling digital currency. Saatavilla:
<https://www.skatteetaten.no/en/person/taxes/get-the-taxes-right/shares-and-securities/about-shares-and-securities/digital-currency/selling/>

The Norwegian tax administration, Tax regulations - virtual currency. Saatavilla:
<https://www.skatteetaten.no/en/person/taxes/get-the-taxes-right/shares-and-securities/about-shares-and-securities/digital-currency/tax-regulations-virtual-currency/>

The Terra crash, 2022. Saatavilla: <https://koinly.io/blog/terra-luna-ust-crash-tax-loss-claim/> Viitattu 30.8.2022

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Vigna & Casey, 2015. Cryptocurrency: How Bitcoin and Cybermoney are overturning the world economic order.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Arvopaperien luovutusten verotus 2021.
Diaarinumero: VH/4177/00.01.00/2021

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Korkotulojen verotus 2022. Diaarinumero:
VH/6099/00.01.00/2021

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2013.
Diaarinumero: A83/200/2013

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Virtuaalivaluuttojen verotus 2020.
Diaarinumero: VH/5083/00.01.00/2019

XRP, coinmarket.com. Viitattu 20.4.2022. Saatavilla:
<https://coinmarketcap.com/currencies/xrp/>